

Odziv otrok na knjige v prvi starostni skupini

RAZISKOVALNA NALOGA

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	1
ABSTRACT	2
1 UVOD	3
1.1 Opredelitev raziskovalnega področja	3
1.2 Namen in cilji raziskovalne naloge	3
1.3 Cilji raziskovalne naloge	3
1.4 Raziskovalna metoda	3
1.5 Izvirni prispevek k praksi	4
2 UVOD V TEORIJO	5
2.1 Pomen branja in pripovedovanja za zgodnji otrokov razvoj	5
2.2 Kratek pregled vpliva knjig na čustveni, socialni in kognitivni razvoj otroka	6
2.3 Uvod v pojme: slikanica, pripovedovalec in interaktivni pristop	7
3 RAZVOJ OTROK (1–3 let) IN BRALNA PISMENOST	8
3.1 Starostne značilnosti otrok (1–3 leta) in njihov kognitivni, socialni ter čustveni razvoj	8
3.2 Razvoj jezika in besedišča pri najmlajših	8
3.3 Vloga zgodnje bralne izkušnje pri učenju besed, razumevanju zgodb in motivaciji	9
4 VPLIV PRIPOVEDOVALCA	10
4.1 Aktivno pripovedovanje, vključno z glasom, mimiko, gestami in gibanjem	10
4.2 Uporaba lutk kot podpora pripovedovanju – vpliv na otroka	10
4.3 Raziskave o vlogi pripovedovalca pri spodbujanju radovednosti, čustvenih odzivov in interakcije	12
5 SLIKANICE IN INTERAKTIVNE METODE	14
5.1 Opredelitev slikanice in njena funkcija pri zgodnjem učenju	14
5.2 Gibalne in glasbene aktivnosti ob branju – vpliv na učenje, pozornost in socialne veščine	15
6 VPLIV PONAVLJANJA IN OBNOVE	17
6.1 Teorija ponavljanja in utrjevanja besedišča pri predšolskih otrocih	17
7 Vključevanje lutk	18
8 Sodobni izzivi branja	21
8.1 Vpliv televizije, tablic, elektronskih igrac in digitalnih pravlji	21
9 PRAKTIČNI VIDIKI RAZISKAVE	22
10 EMPIRIČEN DEL	24
11 SKUPNI REZULTATI RAZISKAVE	56
11.1 Evalvacija raziskave	57

11.2	Izvirni prispevek k praksi in teoriji	58
12	SKLEP	59
13	VIRI IN LITERATURA	60

POVZETEK

Namen raziskovalne naloge je bil preučiti odziv otrok prve starostne skupine na vsakodnevno srečevanje s knjigami ter vpliv pripovedovalca na otrokovo sodelovanje. S pomočjo opazovanja, zapisovanja odzivov in vključevanja lutk ter gibalnih dejavnosti sem ugotavljala, katere knjige otroke najbolj pritegnejo, kako doživljajo nove slikanice in kako se njihova aktivnost spreminja ob ponovitvah.

Na začetku me je ob uvajanju otrok večkrat zmotilo, da otroci knjige trgajo, mečejo po tleh in nekatere otroke knjige niti ne pritegnejo. Nekaj staršev je že na uvodnem sestanku povedalo, da njihovih otrok knjige ne zanimajo. Zato je bila moja želja, da otroci vzljubijo knjige, jim predstavljajo nek drug svet, razvijejo spoštljiv odnos do njih in začnejo sami posegati po njih.

Ker je moja raziskava potekala dobri dve leti, so bili v tem času različni vidiki, ki so vplivali na rezultate. Kateri so pokazali, da otroci z rednimi knjižnimi dejavnostmi razvijejo pozitiven odnos do knjig, jih sami pogosteje vzamejo v roke in jih obravnavajo bolj skrbno. Vloga pripovedovalca se je izkazala kot ključna, saj glas, način pripovedi in uporaba lutke pomembno vplivajo na otrokovo čustveno vključenost in pripravljenost k sodelovanju.

Ugotovitve potrjujejo, da so knjige, dopolnjene z veččutnimi spodbudami, dragocen pripomoček za razvoj govora, radovednosti ter socialnih in čustvenih veščin.

Raziskava predstavlja prispevek k praksi, saj nakazuje učinkovite poti, kako lahko vzgojitelj s pomočjo kvalitetne literature in ustvarjalnega pristopa spodbuja otrokovo aktivno učenje in gradi temelje bralne pismenosti.

Ključne besede: predšolska vzgoja, pripovedovanje zgodb, slikanice, razvoj pismenosti, čustvena vključenost

ABSTRACT

The purpose of this research project was to examine the response of children in the first age group to daily encounters with books and to explore the impact of the storyteller on the children's engagement. Through observation, recording reactions, and incorporating puppets and movement activities, I investigated which books most attracted the children's attention, how they experienced new picture books, and how their activity changed with repetition.

At the beginning, I was often disturbed by the fact that children tore the books, threw them on the floor, and that some showed no interest in them at all. A few parents even mentioned during the introductory meeting that their children were not interested in books. Therefore, my wish was for the children to develop a love for books, to see them as a window into another world, to build a respectful relationship toward them, and to start choosing them on their own.

Since my research took place over a period of more than two years, several factors influenced the results. These showed that children who regularly participate in book-related activities develop a positive attitude toward books, handle them more carefully, and are more likely to pick them up on their own. The storyteller's role proved to be essential, as their voice, storytelling style, and use of puppets significantly affect the child's emotional involvement and willingness to participate.

The findings confirm that books enriched with multisensory stimuli are a valuable tool for developing speech, curiosity, and social as well as emotional skills.

This research contributes to educational practice by highlighting effective ways in which an educator can, through quality literature and a creative approach, encourage active learning and build the foundations of early literacy.

Keywords: early childhood education, storytelling, picture books, literacy development, emotional engagement

1 UVOD

1.1 Opredelitev raziskovalnega področja

Veliko raziskav dokazuje pozitiven vpliv knjig/ slikanic in pripovedovanje na otrokov razvoj, zlasti na jezik, govor, socialne veščine in čustveno izražanje. V svoji skupini sem spremljala otroke od vstopa v vrtec pa vse do začetka tretjega leta obiskovanja. Začela sem s projektom *Ko pride medo*, ki sem ga sama zasnovala, nato pa nadaljevala s projektom skupine *Polžek gre v svet*. Namen projektov je bil v začetku ožje usmerjen predvsem v spodbujanje govora, radovednosti, samostojnega raziskovanja in ljubezni do knjige. V drugem in začetku tretjega leta pa sem projekt povezala z vsemi področji Kurikuluma.

1.2 Namen in cilji raziskovalne naloge

V nalogi sem želela preučiti, kako pogosto in s kakšnim zanimanjem otroci posegajo po knjigah, ter kako pripovedovalec oz. lutka vpliva na otrokovo sodelovanje, interes in govor. Namen je razumeti, koliko lahko vzgojitelj doprinese k otrokovemu govoru, razumevanju in uživanju ob knjigi.

1.3 Cilji raziskovalne naloge

1. Ugotoviti, katere knjige otroke najbolj pritegnejo in koliko na to vpliva vsebina knjige ter pripovedovalec.
2. Preučiti, kako se otrok vede ob prvem stiku z novo slikanico in kako ob ponovitvah.
3. Določiti, kdaj otrok najbolj aktivno sodeluje. Je to ob prvem stiku ali ob obnovi knjige oziroma pri ponavljanju vsebine, imajo vpliv lutka in gibalne aktivnosti.

Raziskava in ugotovitve so omejene na skupino otrok starostnega obdobja 1–3,5 leta, zato rezultati ne veljajo za preostale starostne skupine otrok.

Raziskava je izvedena v eni vrtčevski skupini na podeželju, kar omejuje splošno posploševanje.

Interakcija je močno odvisna od posameznega vzgojitelja in njegove metode pripovedovanja, izbora literature ter ustvarjalnega pristopa, kar seveda vpliva na rezultate.

1.4 Raziskovalna metoda

- Opazovanje otrok med vsakodnevnim srečanjem s slikanico, pri gibalno-gledaliških dejavnostih in v povezavi z različnimi kurikularnimi področji.
- Zapisovanje reakcij otrok, njihovega sodelovanja, zanimanja, govora in čustvenih odzivov.
- Beleženje, katere knjige so jih najbolj pritegnile in kako so se odzivali na različne pripomočke (lutke, zvočne ali taktilne dodatke).

- Analiza vedenja otrok ob prvem stiku z novo knjigo in po več ponovitvah.

1.5 Izvirni prispevek k praksi

- Poudarek je na vlogi vzgojitelja oz. pripovedovalca pri spodbujanju bralne pismenosti pri najmlajših.
- Predlagane metode za vključevanje lutk, čutnih in gibalnih aktivnosti, katere otrokom pomagajo pri učenju in utrjevanju besedišča.
- Razumevanje, kako redno pripovedovanje, branje in interaktivne dejavnosti pripomorejo k socialnemu in čustvenemu razvoju otrok ter k otrokovemu odnosu do knjig.

2 UVOD V TEORIJU

2.1 Pomen branja in pripovedovanja za zgodnji otrokov razvoj

Pripovedovanje in branje pravljic ter drugih zgodbic v zgodnjem otroštvu ima ključno vlogo pri razvoju čustvenega izražanja, jezika in domišljije. Bednjički Rošer in Haramija (2024) v raziskavi poudarita, da otroška literatura ni le estetski užitek, temveč zelo pomembno orodje za oblikovanje bralne pismenosti, ki se razvija že v predšolskem obdobju. Kakovostne slikanice in interaktivno branje otrokom omogočajo, razvijanje sposobnost poslušanja, širijo besedišče, ob ilustracijah lažje razumejo zgodbo ter jo povezujejo s svojimi izkušnjami. Branje spodbuja čustveni in socialni razvoj otroka, saj skozi zgodbe prepoznavajo različne odnose, vloge in vrednote. Hkrati pripovedovalec – bodisi vzgojitelj, starš ali lutka – pomembno prispeva k otrokovemu doživljanju zgodbe in spodbuja njegovo aktivno sodelovanje. Otroci se že v vrtcu učijo poslušati, slediti pripovedovanju, izražati svoja čustva in oblikovati začetke bralne pismenosti, ki je nujna za vseživljenjsko učenje in dobro vključevanje v družbo.

Kot navaja Škerjanec (2024) otroci se s knjigami srečujejo tako doma kot v vrtcu, pri čemer ima slednji pomembno vlogo. V vrtcu je vsako srečanje s knjigo načrtovano, premišljeno in kakovostno vodeno s strani vzgojitelja. V predšolskem obdobju otroci ob knjigi razvijajo prve predbralne spretnosti ter pridobivajo prijetne izkušnje, ki oblikujejo njihov kasnejši odnos do branja v šoli. Vse je odvisno od zgleda odraslih, na začetku pri listanju, pripovedovanju in opazovanju ilustracij, kasneje pa tudi pri izbiri kakovostnih knjig in skupnem branju.

Zelo pomembno dejavnost v zgodnjem otroštvu predstavlja interaktivno branje zaradi jezikovnega razvoja in spodbujanja zgodnje pismenosti. Otrokov prvi stik s knjigo se praviloma začne v ljubečem, mirnem in varnem objemu. Ta stik otroku omogoči občutek topline, občutek sprejetosti in branje starša doživlja kot prijetno in varno izkušnjo (Kepic Mohar, 2021).

Takšen stik krepi in spodbuja razvoj otrokove zbranosti, pozornosti in zmožnost koncentracije. Ko otrok opazuje in raziskuje ilustracije, jih povezuje s čustvi in pomeni besed, pri tem pa uporablja več čutov hkrati. Možgani takrat integrirajo jezikovne, čustvene in vizualne dražljaje, kar omogoča razumevanje vsebine in spodbuja razvoj govora. Skupno branje s tem postaja dejavnost, ki pogloblja otrokovo sposobnost izražanja, podpira zgodnjo pismenost in spodbuja kognitivni razvoj. Temelje za napredovanje in socialni razvoj ustvarja branje s prepletom čustev, jezika in zaznavanja (Kepic Mohar, 2021).

2.2 Kratek pregled vpliva knjig na čustveni, socialni in kognitivni razvoj otroka

(Bell et al., 2024) V študijah navajajo, da je zgodnje doživljanje jezika, ki izraža občutke in misli, bistvena za otrokov socialni in čustveni napredek. Poleg obsega jezika je pomembna tudi tematika jezika in okolje v katerem otrok posluša jezik, v katerem ga otrok sliši (doma, v vrtcu ali šoli), in družbeni in kulturni vpliv. Različne oblike jezika za izražanje čustev lahko vplivajo na različne izide – npr. pozitivni jezik čustev podpira občutek lastne vrednosti, negativni izrazi čustev lahko spodbujajo strahu.

Čeprav je bila študija usmerjena na socialno in čustveno učenje, so rezultati pomembni tudi za otrokov čustveni, medosebni in intelektualni napredek, saj je razumevanje jezika čustev povezano z empatijo, regulacijo vedenja in razvojem intelektualnih sposobnosti, kot je prepoznavanje vzročnih povezav in predvidevanje vedenjskih odzivov drugih ljudi. Socialno in čustveno učenje začne že v prvem letu življenja in se krepi skozi otroštvo, kar pomeni, da so knjige, pogovori, pripovedovanje in branje ob zgodnjem jezikovnem razvoju se odpirajo velike možnosti za spodbujanje celostne rasti otroka.

Že zelo zgodaj se otrok aktivno odziva na različne dražljaje iz bližnjega in daljnega socialnega in fizičnega okolja z gibanjem, zaznavanjem, čustvovanjem, socialnim reakcijam ter govorom. Zato je tako pomembno v kakšnem okolju živi in kaj vse ga obdaja, predvsem kakšni so predmeti, knjige, naravni materiali, igrače ter predvsem ljudje. Bistveno je kako odrasli reagiramo na otrokovo vedenje in komunikacijo, ali otroku prisluhnemo, mu pripovedujemo zgodbe, pravljice, pojemo pesmice, si vzamemo čas in ga poslušamo, spremljamo otroške odaje ter se vključujemo v skupno igro, doživljanje in spremljanje (Haramija, D. et al. (2017).

Otroci so si zelo različni, nekateri pozorno spremljajo pripovedovanje ali branje, drugi pa so med dejavnostjo nemirni in hitro preusmerijo svojo pozornost. Ne glede na razlike, je bistveno da vztrajamo z obema skupinama otrok ter omogočamo spodbudno razvojno izkušnjo (Marjanovič Umek in Zupančič, 2003: 35)

Razvoj otrokovega govora in mišljenja velikokrat povezujemo s pripovedovanjem, skupnim ogledom slikanic in branjem zgodbic. Nista pa to edini področji otrokovega razvoja, ki ju takšne dejavnosti podpirajo. V vrtcu otrok s skupinskim branjem skozi socialno interakcijo pridobiva tudi pristope iz psihologije, katere v nadaljevanju uporablja samoregulacijo svojega vedenja.

Družbeno sprejemljive oblike vedenja, kot so uravnavanje čustev, moralno presojanje in socialno prilagojeno delovanje, otrok najprej doseže v socialnem kontekstu starejših otrok in odraslih, predvsem starših in vzgojiteljih, nato pa jih postopoma uporablja samostojno v različnih interakcijah. Pri tem mu odrasli zelo veliko lahko pomagamo z branjem in pripovedovanjem zgodb, pravljic in drugih vsebin z različnimi tematikami za otroke (Marjanovič Umek in Zupančič, 2003: 35).

2.3 Uvod v pojme: slikanica, pripovedovalec in interaktivni pristop

Za otroka je glasno branje temeljni dejavnik pri razvoju zgodnjih bralnih spretnosti, čustvenih in miselnih zmožnosti. Otrok tako razvija pozitiven odnos do knjig in pripovedovalca. Poznamo dve skupini bralcev, strokovni bralec je lahko pedagoški delavec ali knjižničar, nestrokovni bralec pa je lahko starš ali drugi sorodnik. Strokovni bralec poskrbi, da je na branje strokovno pripravljen, otroku pri izvedbi omogoči globlje razumevanje zgodbe, kvalitetno interpretacijo in celostno doživljanje zgodbe. Nestrokovni bralec otroku bere ali pripoveduje zaradi vzpostavljanja toplih čustvenih vezi. Ko beremo slikanico je zelo pomembno, da natančno opazujemo slikovne elemente, ker ti ne le dopolnjujejo zapisano besedilo, ampak saj poglobljajo razumevanje pripovedi. Vedno, ko zaključimo z branjem ali pripovedjo je otroka priporočljivo spodbuditi k pogovoru ob ilustracijah in o vsebini besedila. Le tako, otroku omogočimo razvijanje izražanja, kritičnega razmišljanja in razlage vsebine (Licardo & Haramija, 2023).

Slikanica je posebna oblika pripovednega gradiva. V njej sta združeni dve ravni pripovedovanja, besedni del in slikovni del (Haramija & Batič, 2013, str. 35). Kombinacija besedila in ilustracije omogoča raznoliko doživljanje zgodbe. Poleg tega, da ilustracija pojasnjuje besedilo, spodbuja tudi k razmišljanju in razvija domišljijo. Dragocene slikanice so močno sredstvo za razvijanje predbralnih spretnosti, širjenje besedišča, usvajanje knjige in razvoj slikovne pismenosti. Otroci ob gledanju slikanice in poslušanju bralca aktivno odkrivajo pomen (Niland, 2023).

Sodelovalni pristop odraslega pri branju slikanice otroku, spodbuja otroka, da aktivno sodeluje pri doživljanju in razumevanju zgodbe. Vloga vzgojitelja ali drugega bralca otroka spodbuja in usmerja, da razmišlja, opazuje, deli lastne izkušnje in povezuje zgodbe iz knjige s svojim izkušnjami (Škerjanc, 2024; Niland, 2023). Njun način dela krepi otrokove socialne, čustvene in miselne zmožnosti, spodbuja empatijo, izražanje lastnih občutkov in prepoznavanje pogledov likov.

Za razvoj zgodnje pismenosti je bistvena povezava med interaktivnim pristopom in slikanico. Dokler otroci slikanice ne doživljajo interaktivno, nima pedagoškega in razvojnega potenciala, to se izpolni šele, ob vključevanju otrok v zgodbo, pogovoru o vsebini in ilustracijah (Haramija & Batič, 2013; Niland, 2023). Ob vsem potencialu slikanice ta ne spodbuja le bralnega razvoja, ampak ustvari lep odnos do knjige ter spodbija zanimanje za učenje.

3 RAZVOJ OTROK (1–3 let) IN BRALNA PISMENOST

3.1 Starostne značilnosti otrok (1–3 leta) in njihov kognitivni, socialni ter čustveni razvoj

Za kakovostno vzgojno- izobraževalno delo in razumevanje kaj otrok že zna in kje se še uči, je pomembno za temeljito poznavanje, kako se otrok razvija v zgodnjem in predšolskem obdobju. Raziskave dokazujejo, da se pri večini otrok pojavljajo podobni vzorci razvoja in napredka, čeprav se njihov razvoj razlikuje, predvsem zaradi dednih predispozicij in okolja v katerem živijo. Raziskovani vzorci strokovnjakom omogočajo, da prilagodijo vzgojne pristope posameznikovim potrebam in olajšajo spremljajo otrokovega napredka (Kranjec & Cugmas, 2021).

Dojenčki in malčki v starosti 1 do 3 leta, prehajajo skozi obdobje hitrega telesnega in nevrološkega razvoja. Hitro izboljševanje miselnih, motoričnih in senzoričnih sposobnosti omogoča pospešena rast možganov, vse to predstavlja osnovo za razvoj zaznavnega raziskovanja okolja, za koordinirana gibanja in začetke reševanja preprostih problemov. To je obdobje, ko se intenzivno razvija jezikovna kompetenca, otroci korak za korakom osvajajo besede, zvoke in preproste stavke. Vse to jim omogoča, da lažje sporočajo svoje potrebe, želje in čustva ter vzpostavljajo prvih socialnih interakcij. V tem obdobju hkrati razvijajo samostojnost in samonadzor, to opazimo, da se otroci naučijo samostojnega hranjenja, pitja iz lončka in opravljajo druge osnovne aktivnosti brez stalne pomoči odraslega. Pri čustvenem in socialnem razvoju se v tem obdobju opazi, da je otrok močno navezan na primarne skrbnike, hkrati pa se začnejo pojavljati prve oblike sodelovalne igre z vrstniki. Igra z vrstniki je osnova za kasnejši razvoj empatije, regulacije čustev in socialnih veščin (Berk & Meyers, 2015).

V raziskavi Wildová (2014) ugotavlja, da imajo otroci katerim starši berejo, se z njimi pogovarjajo oziroma uporabljajo bolj razvito besedišče, v starosti od drugega do petega leta višjo jezikovno kompetenco. Pri sedmih leti pa se opazi boljše razumevanje besedila, kot otroci kateri so bili le redko deležni pripovedovanja pravljic, pogovora in branja.

3.2 Razvoj jezika in besedišča pri najmlajših

Pri najmlajših razvoj jezika poteka korak po korak skozi več faz. V predjezikovni fazi otrok še ne govori, a že zaznava in razume govor okoli sebe. Na začetku se izraža z jokom, s katerim pokaže osnovne potrebe in čustva, kot so lakota, nelagodje ali jeza (Marjanovič Umek & Fekonja, 2020a).

Kasneje se pojavijo bolj različni glasovni izrazi, kot so gruljenje, cviljenje, cmokanje in vzdih. Okoli petega ali šestega meseca otrok začne bebljati, kar je razvojno običajno in ni odvisno od okolja. Pri bebljanju povezuje posamezne zloge, kar je pomembna osnova za prve besede (Marjanovič Umek & Fekonja, 2020a).

Pred prvo besedo se otroci pogosto izražajo tudi z gestami. Sprva so geste rutinske, na primer dvigne roke, kadar želi, da ga dvignejo, kasneje pa se pojavijo geste, s katerimi navezuje stik z drugimi ali prikaže stvari ali dogajanje iz okolja (pregled v: Marjanovič Umek & Fekonja, 2020a).

Ko je otrok star približno eno leto običajno izgovori prvo besedo, s katero že izraža pomen in pogosto nadomešča celotno poved (halofraze) (Marjanovič Umek & Fekonja, 2019a). Po tem obdobju se otrokovo besedišče hitro širi, seveda se razlikuje od otroka do otroka, tako v številu besed kot v *hitrosti njihovega učenja* (Marjanovič Umek & Fekonja, 2019b; Marjanovič Umek, Fekonja Peklaj & Sočan, 2016; v: Marjanovič Umek & Fekonja, 2020a). *Ko so otroci stari okoli dve leti besede začenjajo povezovati v preproste stavke, pri čemer je dobro, če odrasli stavke razširjajo in postopoma uvajajo tudi manj vsakdanje besede* (Marjanovič Umek & Fekonja, 2020b).

3.3 Vloga zgodnje bralne izkušnje pri učenju besed, razumevanju zgodb in motivaciji

Govor se v zgodnjem otroštvu razvija zelo hitro, zlasti na področju sporazumevanja in slovnice (Marjanovič Umek & Fekonja, 2020b). Ker odrasli želijo otroku olajšati učenje in spodbuditi govor, pogosto prilagodijo svoj način govorjenja (Marjanovič Umek & Fekonja, 2020a).

Ko odrasli prilagodijo govor otroku, te prilagoditve vključujejo počasno govorjenje s pavzami, uporaba preprostih, krajših stavkov, katerim otrok lažje sledi. Odrasli pogosto ponavljajo iste besede, fraze, izogibajo se govoru v pretekliku in prihodnjiku ter uporabljajo besedišče, ki je bolj poznano otrokom in manj zapleteno kot za odrasle. Izogibajo se rabi prislovov, veznikov, pridevnikov in besed, ki so abstraktne. Odrasli s takšnim načinom govora otroka spodbujajo, da lažje razume besede, stavke ter s tem ohranjajo pozornost (Marjanovič Umek & Fekonja, 2020a).

Po Haramiji idr. (2017) je krepitev pismenosti pri otroku od rojstva do 3. leta najprimernejša, kadar odrasli soustvarjajo z otrokom v govorno spodbudnem okolju. Otrok se uči zgodbe in jezika skozi sodelovalno branje, kjer raziskuje ilustracije, usmerja pozornost na slike in poskuša izgovarjati besede, ob tem pa odrasli besede podpirajo s kretnjami in vsakodnevnimi situacijami. Večkratno branje istih zgodb, izmenjava vtisov ter razmišljanje o nadaljevanju, krepijo otrokovo dožemanje in pomnjenje. Domišljajske dejavnosti v knjigah prebujajo radovednost, medtem ko pohvale, čustvena podpora in pomirjanje utrjujejo otrokovo željo po sodelovanju. Vsakdanje poslušanje in prilagajanje vsebin otrokovim interesom in potrebam, tudi takrat ko je otrok v gibanju ali igri omogoča spontan in nevsiljiv razvoj pismenosti.

4 VPLIV PRIPOVEDOVALCA

4.1 Aktivno pripovedovanje, vključno z glasom, mimiko, gestami in gibanjem

Pri ustnem podajanju vsebine mora pripovedovalec dobro obvladati spreminjanje glasu, to pa doseže s prehajanjem med tihi in glasnim tonom, spreminjanjem tempa, z barvo glasu, uravnavanjem glasnosti govora ter s sposobnostjo izražanja subtilnih čustev. Pri govorjenju je pomembno, da je govor slovnično pravilen, razumljiv in stalno razumljiv, razen ko zavestno želimo uporabiti pogovorni, slengovski ali narečni jezik. Pripoved naj bo poleg vsebinske jasnosti tudi urejena po smislu in prijetna za poslušanje. Saj le tako kvaliteno prenesemo sporočilo in spodbujamo poslušalčevo pozornost in doživljanje pozitivne izkušnje (Trefalt, 1993)

(Isbell idr., 2004) pravijo, da je glavna razlika med pripovedovanjem in branjem občinstvo. Pri pripovedovanju otroke spodbujamo k sodelovanju pri ponavljanju refrenov, fraz ali poimenovanju likov. Pri pripovedi potrebujemo več vizualne domišljije, kot takrat ko otroku beremo. Pri pripovedi je zelo pomemben očesni stik pripovedovalca/ lutke. Pri pripovedi se otrok uči poslušati, razvijati sposobnost ustnega in pisnega sporazumevanja.

Abršek in Jamnik (1999) v delu Književna vzgoja izpostavljata, da ima pripovedovanje pravljic pomembno pedagoško in družbeno vlogo. V delu zato podata različna priporočila, za učinkovito izvedbo. V začetku opozorita, da je izbor literarno preiščenega besedila pomembna izbira za bogato doživetje poslušalca. Za pravo odločitev priporočata, da se poišče pomoč pri knjižničarjih in se opreti na strokovne razprave s področja knjižne vzgoje. Za vire predlagata naj bodo iz novejših praks v otroški in strokovni literaturi. Le tako lahko pravljice bogatijo otrokovo razumevanje, jezikovne sposobnosti in kulturno doživljanje in ne le zabavajo.

Avtorja tudi poudarjata, da doživljanje pravljice ni le opazovanje, ampak aktivno vključuje pripovedovalca in poslušalca. Pripovedovalec z interpretacijo besedila soustvarja domišljijski svet, v katerega vstopajo poslušalci in ga s svojim doživanjem in sodelovanjem dopolnjujejo. V tem primeru gre za večplastno estetsko in čustveno izkušnjo, ki presega osnovno pripovedovanje.

Prav tako Abršek in Jamnik opozorita, kako pomembna je izvedba pripovedovanja. Ustno pripovedovanje pravljic je dobro obogatiti z različnimi oblikami neverbalnega izražanja, ker ima že zelo dolgo tradicijo. Da pripovedovalec doseže tesen stik z občinstvom ter čustveno in estetsko vrednost pravljice je priporočljivo, da pripoved podkrepi z variacijami glasu, primerno mimiko, očesnim stikom in kretnjami.

4.2 Uporaba lutk kot podpora pripovedovanju – vpliv na otroka

Že v uvajalnem obdobju se v predšolskem okolju otroci srečujejo z lutko, kjer deluje kot motivacijsko in stimulatивно sredstvo za igro ter druge dejavnosti otrok. Otroci lutko zelo hitro vzljubijo, v skupinah jih spremlja skozi celo leto pri vseh vsakodnevnih aktivnostih, otroci jim zelo radi izberejo tudi ime.

Najbolj zaželena lutka v prvi starostni skupini je pogosto lutka katero uporablja vzgojiteljica, otroci to lutko poznajo in jim je zato blizu. Otroci pri delu opazujejo vzgojiteljico in jim predstavlja pomemben način učenja, predvsem posnemajo njen govor, animacije in igre.

Ko otrok sodeluje z lutko in vzgojiteljem si bogati mišljenje, govor, izražanje in jezikovne kompetence. Ustvarjalno delo oziroma igra z lutko otrokom omogoča vzpostavljanje socialne interakcije, spodbuja sposobnosti posnemanja in vključuje jezikovne, socialne in čustvene veščine (Volavc, 2017).

Uporaba lutke je nepogrešljivo in vsestransko pedagoško orodje, otrokom nudi celostno doživljanje zgodb, pesmi in drugih literarnih vsebin pripovedi. Pripovedovalec lahko s pomočjo lutke zgodbo prikaže z različnih perspektiv in tako otroku omogoči, da se poistoveti z likom in doživi dogodek iz stališča .literarne osebe.

Če otroku predstavimo zgodbico Volk in trije prašički, bo vsebina povsem drugačna, če jo pripoveduje volk kot če jo pove prašiček. Pri pepelki nam zgodbo pripoveduje mačeha, zato nam prikaže globlje zaznavanje zgodbe. Uporaba lutke v vrtčevskem okolju bogati otrokov domišljijski svet, komunikacijo in čustveno odzivnost.

Otroško domišljijo in naravno improvizacijo vzgojitelj pri otroku spodbuja s pomočjo lutke. Saj omogoča, da je vsebina zgodbe igriva in neformalna oblika učenja, kjer je otroku omogočeno aktivno sodelovanje pri ustvarjanju, lahko se vključi v igro ter v pripovedni svet. Gibanje, oblikovanje in velikost lutke bogatijo vizualno in čustveno dimenzijo pripovedi, otroci pa se lahko pristno vživijo v junake, postavljajo vprašanja in raziskujejo vsebino zgodbe.

Ta način dela ni javno izveden, ampak se odvija v prijetnem in aktivnem okolju, ki krepi komunikacijske in socialne kompetence, izražanje in socialne veščine. Otroci pogosto zahtevajo večkratno poslušanje zgodb, zaradi čustvenega vživljanja v like, kar pa še bolj krepi njihovo razumevanje zgodbe in dojetje besedila (Borota, Geršak, Korošec & Majaron, 2006).

Po Boroti, Geršaku, Korošecu in Majaronu (2006) ustvarjalna miselnost predstavlja osnovo inovativnega mišljenja in ustvarjalnih spodobnosti, kar pa v vrtcih in šolah ne dobiva dovolj podpore. V času digitalnih medijev, ki omogočajo hiter dostop do znanja, ni problem dobiti informacije, ampak da otrok pridobljeno znanje smiselno uporablja, da ga razume in kreativno razvije. Lutka v vrtcu otroka spodbuja, da ustvarjalno razmišlja ter samostojno raziskuje že v zgodnjem otroštvu.

Domišljija je sposobnost mentalnega predstavljanja in oblikovanja notranjih podob, ki se prepleta z različnimi področji učenja, kot so matematika, branje in pisanje. Tak način mišljenja omogoča procese raziskovanja, klasifikacije, izbire, poenostavljanja in nadgrajevanja informacij. Otrok, ki ima priložnost razvijati svojo ustvarjalnost, kasneje v življenju zna ceniti ideje drugih, razumeti umetniške pomene in učinkovito izražati lastne ideje tudi pri skupinskem delu.

Avtorji opozarjajo tudi, da bo tak otrok v družbi vrstnikov spoštoval individualne razlike in se težje prilagajal pasivnemu sledenju množici. Sodobni mediji pogosto poskušajo oblikovati enotno, kolektivno domišljijo, pri čemer otroci postanejo pasivni opazovalci, ne ustvarjalci.

Posledično se pri mnogih otrocih sposobnost za izvirnost in samostojno domišljijско izražanje izgubi, še preden se lahko popolnoma razvije.

4.3 Raziskave o vlogi pripovedovalca pri spodbujanju radovednosti, čustvenih odzivov in interakcije

Bettelheim (1999) poudarja večjo vrednost pripovedovanja pravljic v primerjavi z branjem zapisanega besedila. Utemeljuje jo z vidikom, da pripovedovalec pri ustnem podajanju zgodbe lažje prilagaja način izražanja, tempo in vsebino odzivom ter potrebam poslušalcev. Medtem ko je branje vezano na besedilo in zato manj prilagodljivo, pripovedovanje zahteva večjo osebno vključenost odraslega – tako v odnosu do otroka kot do same vsebine pripovedi. Avtor pripovedovanje razume kot medosebni dogodek, v katerem sta v ospredju otrokovo čustveno doživljanje ter skupno estetsko doživetje ob pravljici.

Pripovedovanje zgodb zahteva temeljito pripravo, saj gre za proces, v katerem se prepletata tehnična usposobljenost in ustvarjalna interpretacija. Glas pripovedovalca je pri tem ključni izrazni instrument. Da bi bil govorni nastop prepričljiv, mora pripovedovalec obvladovati pravilno dihanje in poskrbeti za sproščeno telesno držo, kar omogoča naraven in neobremenjen glasovni tok. Glas dobi svojo pravo moč šele ob natančni artikulaciji, ki jo smiselno dopolnjujejo mimika obraza, telesna govorica in očesni stik z občinstvom. Pripovedovalec si lahko veliko pomaga z rednimi vajami, predvsem sprostitevni tehniki, dihalnimi vajami in govornimi vajami za krepitev govornega aparata (Makar, 2011).

Za pripovedovalca je pri učenju zgodbe koristno, da uporabi različne pristope, da si lažje zapolni besedilo ter oblikuje jasnejšo interpretacijo (Makar, 2011). Pripoved se lahko razčleni na posamezne prizore, kar omogoča jasnejše ohranjanje zaporedja. Zelo uporabna je tudi izdelava preprostih skic, ki zgodbo prikažejo vizualno in s tem utrjujejo pomnjenje. Nadalje je dragoceno poslušanje profesionalnih pripovedovalcev, saj s tem spoznamo različne možnosti glasovne modulacije in izrazne dinamike. Za samorefleksijo pa je priporočljivo snemanje lastnega nastopa, ker kritično poslušanje omogoča prepoznavanje pomanjkljivosti in sprotne izboljševanje tehnike. Priprava pa ni omejena zgolj na tehnične elemente izvedbe, temveč tudi na poglobljeno delo z vsebino. Pripovedovalec si pripravi zapis ključnih informacij, kot so vsebinski povzetek, naslov, avtor, izvor, liki in kraj dogajanja, ter opredeli, kateri starostni skupini je besedilo namenjeno. Sledi poglobljeno branje in notranja ponotranjitev zgodbe, ob kateri se izpostavijo tematski poudarki, ki jih bo pripovedovalec izpostavil poslušalcem (na primer humor, konflikt ali sporočilnost). Ob nadaljnji pripravi se izvaja večkratno glasno branje posameznih odlomkov, kar omogoča urjenje ritma, intonacije in tempa pripovedi. Obenem se meri čas izvedbe, da je nastop primeren po slušateljem. Poseben poudarek se namenja oblikovanju literarnih oseb s pomočjo glasovne raznolikosti, intonacijskih poudarkov ter primernih fraz. Začetek in konec zgodbe imata osrednjo vlogo, saj okvirjata pripoved in odločilno vplivata na vtis poslušalcev. Zavedanje pomena stavčne zgradbe in slogovnega oblikovanja pa pripovedovalcu omogoča, da vzpostavi prepoznaven in celovit pripovedni slog.

V Kurikulu za vrtce 2025 je zabeleženo, da je pripovedovanje zgodb ena najzahtevnejših oblik govornega izražanja, saj otrok pri tem povezuje jezikovno, miselno, čustveno in socialno razumevanje sveta. Skozi pripovedovanje se uči smiselno oblikovati dogajanje, vzpostavljati zaporedje dogodkov ter svojo izkušnjo posredovati drugim. Vzgojitelj otroku načrtno omogoča

redne priložnosti za poslušanje in pripovedovanje zgodb, pri čemer uporablja različne metode, kot so pripoved ob slikovnem gradivu, lutkah ali zaporednih slikah. Pomembno je, da dejavnosti prilagaja otrokovi razvojni ravni in ga postopno usmerja k bolj povezani in razumljivi pripovedi. Otrok po približno drugem letu starosti že zmore v kratkih povedih opisati lastno izkušnjo ali preprosto zgodbo iz slikanice, s čimer vstopa v začetno fazo pripovedovalne zmožnosti.

5 SLIKANICE IN INTERAKTIVNE METODE

5.1 Opredelitev slikanice in njena funkcija pri zgodnjem učenju

Slikanice predstavljajo eno izmed temeljnih didaktičnih in razvojnih sredstev v zgodnjem otroštvu, saj združujejo jezikovno in vizualno komponento ter na ta način hkrati nagovarjajo otrokovo kognitivno, estetsko in čustveno sfero. Značilnost slikanice je v tem, da pomen ne nastaja zgolj skozi zapisano besedo, temveč se oblikuje v tesnem prepletu ilustracije in besedila, pri čemer slikovni del pogosto presega sporočilno moč samega besedila. Če bi želela literatura celotno vsebino posredovati izključno preko besed, ilustracija ne bi bila potrebna in bi s tem odpadla ena ključnih značilnosti slikanice – interakcija med likovnim in jezikovnim kodom (Haramija 2017).

Vsebinski razpon otroških slikanic je zelo širok in vključuje tako realistične kot tudi domišljjske pripovedi. Med pogostimi temami se pojavljajo vprašanja sprejemanja drugačnosti, oblikovanja medosebnih odnosov ter razumevanja družbenih vlog otrok in odraslih (Haramija, 2017). Takšno tematsko bogastvo omogoča, da otroci preko slikanic pridobivajo neposredne izkušnje s kompleksnimi družbenimi pojavi na način, ki je njihovim razvojnim zmožnostim razumljiv in dostopen.

Pri izbiri slikanic za vzgojno-izobraževalno delo je smiselno posegati po tistih, ki združujejo elemente realnosti z domišljjskimi prvinami, saj otrok ob tem razvija sposobnost razlikovanja med dejanskostjo in fikcijo. Na ta način se pri otroku postopno oblikuje tudi zavedanje o vlogi literature kot sredstva, ki presega vsakdanjo izkušnjo, hkrati pa jo dopolnjuje in obogati. Prav kombiniranje vsebin iz realnega življenja z domišljjskimi zgodbami omogoča otroku vpogled v različne svetove ter spodbuja razvoj ustvarjalnega mišljenja, domišljije in sposobnosti simbolnega razumevanja (Marjanovič Umek in Zupančič, 2003). Slikanico je zato mogoče razumeti ne le kot literarno-likovni žanr, namenjen najmlajšim, temveč kot orodje, ki sistematično spodbuja otrokovo celotno razvojno pot. Prek nje otrok pridobiva prve izkušnje z jezikom, krepi estetsko občutljivost ter se uči povezovanja med simbolnim in realnim svetom, kar predstavlja temelj za nadaljnji razvoj bralne pismenosti in kritičnega mišljenja.

Po ugotovitvah (Kroppa, 2000) je kakovost slikanice za predšolske otroke rezultat usklajenega prepletanja literarne, likovne in materialne dimenzije. Avtor poudarja, da morajo ilustracije in besedilo tvoriti enotno pripovedno celoto, kjer podobe ne predstavljajo zgolj vizualne podpore, temveč so enakovreden nosilec pomena in spodbuda za otrokovo interpretacijo. Besedilo je najbolj učinkovito, kadar je jedrnato, ritmično strukturirano in vsebuje ponavljajoče se jezikovne vzorce, saj to olajša razumevanje, spodbuja pomnjenje in omogoča aktivno vključevanje otroka v proces branja. Vsebinski vidik naj bo zasnovan tako, da odpira univerzalne teme človeškega življenja – od razvoja in osebne rasti do čustvenih izkušenj, kot so izguba ali ljubezen – s čimer otrok pridobi možnost identifikacije z junaki in razumevanja lastnih doživetij.

(Kropp, 2000) posebej opozori tudi na oblikovno in materialno izvedbo knjige: ustreznost, format in tip vezave pomembno prispevajo k praktični uporabnosti in večkratnemu vračanju k istemu delu. Kakovostna slikanica po njegovem mnenju presega enkratno branje, saj ostaja otrokovo spremljevalno gradivo skozi različne faze zgodnjega razvoja. Vloga slikanice tako ni omejena zgolj na bogatenje besedišča, ampak obsega širši spekter vzgojno-izobraževalnih nalog, kot je učenje sobivanja in oblikovanja samopodobe do krepitev čustvene stabilnosti. Zato je tako pomembna odgovornost odraslih, še posebej staršev in strokovnih delavcev, da otroku izberejo ustrezno slikanico. Izbor ustreznih slikanic je zato pomembna odgovornost odraslih, zlasti staršev in vzgojiteljev, saj slikanice spodbujajo otrokovo čustveno doživljanje in miselni razvoj. Razumevanje zgodbe v slikanici močno temelji na likovnem branju, saj ilustracije pogosto oblikujejo otrokovo dožemanje zgodbe.

Avtor ilustracij lahko z detajli vpliva na razumevanje različnih dejavnikov v besedilu, med njimi je čas in kraj dogajanja, osebnost likov ter predmetna realnost, katera je v besedilu le omenjena ali nepopolno opisana. Tako avtor z ilustracijo ne dopolni le besedila, ampak lahko močno vplivajo na razumevanje zgodbe in otroku olajšajo razumeti zapletenih pomenov in sporočil (Batič & Haramija, 2014).

Za spodbujanje osredotočenosti in usmerjanje pozornosti posameznika pri različnih aktivnostih predstavljajo dragoceno sredstvo tipne knjige. Tako se spodbuja zavzetost, sodelovanje in motivacija pri poslušanju, sledenju navodil ter pridobivanje novega besednega in pojmovnega znanja (Aldajani, 2016).

Za uporabo tipnih slik je pomembno, da so vsebinsko in vizualno prilagojene starosti, razumevanju in kognitivnim sposobnostim otrok. V tem primeru otroku nudimo optimalno učno izkušnjo, učinkovito učenje ter spodbujamo samostojno raziskovanje (Brvar, 2014).

5.2 Gibalne in glasbene aktivnosti ob branju – vpliv na učenje, pozornost in socialne veščine

Gibanje je ena izmed temeljnih človeških potreb in dejavnosti, enakovredna je zraku, vodi in hrani, že od rojstva je osnovni način otrokove komunikacije z okolico in izražanja. Otrok že pred razvojem govora manifestira svoje potrebe, želje in čustva s pomočjo gibalnih aktivnosti, kar potrjuje Pavliha (2011), ki opredeljuje gibanje kot ključni medij izražanja.

Pomankanje telesne aktivnosti ter povečano tveganje za prekomerno težo in razvoj kroničnih bolezni se v sodobni družbi opaža zaradi upada gibalne učinkovitosti otrok in mladostnikov. Zato je zelo pomembno, da se gibanje sistematično vključi v vsakodnevni življenjski ritem otrok (Guček, 2022; Rajšp, 2022).

Stik z literarnimi vsebinami in branje je prav tako bistveno za razvoj otroka. Če želimo otroku omogočiti celosten jezikovni razvoj, izboljšanje poslušanja, govora, pisanja in širjenje besednega zaklada potem moramo že zgodaj spodbujati pozitiven odnos do knjige, ki se začne v družini, nadaljuje pa v vrtcu in šoli (Jamnik, 1994; Grosman, 2003).

Branje hkrati spodbuja čustveno doživljanje, domišljijo ter oblikuje literarni okus, kar vpliva na sposobnost pridobivanja in razumevanja informacij iz okolja ter na splošno kakovost življenja (Jamnik, 2002; Kesič Dimic, 2010). Povezava med branjem in gibanjem je znanstveno utemeljena. Dokazano je, da je proces učenja najbolj učinkovit, kadar poleg govora, sluha in vida vključimo še telesno govorico. Ko se gibljemo krepimo dolgoročni spomin, si povečujemo motivacijo ter si olajšamo razumevanje vsebin (Pavliha, 2011).

Razvoj fine motorike, ki je neposredno povezan z gibanjem otrok, vpliva ne samo na govor in poslušanje, ampak tudi na bralne spretnosti. Ko se otrok med branjem in poslušanjem še giblje, bolje razume pomen besed, kar je na primer vidno pri dojemanju predlogov, otrok, ki se splazi pod mizo, koncept lažje sprejme (Muhič in Marinšek, 2002).

Poleg tega gibanje in aktivno sodelovanje pri literarnih dejavnostih spodbujata socialni razvoj. S skupnimi gibalnimi in glasbenimi aktivnostmi se otroci učijo sodelovanja, izmenjave izkušenj, poslušanja in empatije, kar dolgoročno krepi socialne kompetence (Sarto, 2015).

Pri pripovedovanju pravljic glasba pospeši ali upočasni hitrost in tako vpliva na doživljanje zgodb ter na vzdušje. Glasba je močno, nevidno orodje, da se lahko ljudje vzpostavimo čustveno povezanost ter se povežemo na nezavedni ravni. Tako dajemo glasbi možnost, da jo naredimo bolj zanimivo in vplivnejšo ter, da zgodbo lahko povemo na različne načine. (Šefman, 2024)

(Amaka, 2017) V raziskavah potrjujejo, da je pripoved, ki jo spremlja glasba bolj doživeta, prijetnejša ter je pogosto povezana s dobrim razpoloženjem in s pozitivnimi občutki. Ker nas glasba sprošča izboljšuje pomnjenje ter poveča našo odprtost za sprejemanje sporočila. Zvočna spremljava spodbudi močnejši čustveni odziv ter spodbuja globlje poslušanje. V raziskavah tudi potrdi, da glasba v pripovedovanju zgodb pomembno vpliva na način, kako doživljamo in poslušamo vsebino.

6 VPLIV PONAVLJANJA IN OBNOVE

6.1 Teorija ponavljanja in utrjevanja besedišča pri predšolskih otrocih

Predšolski otroci pogosto želijo ponavljajoče poslušanje iste zgodbe, to je zanje povsem naravno. Predvsem pa večkratne interakcije z istim besedilom koristno prispevajo k jezikovnemu in kognitivnemu razvoju Starič, (2017). Z ponavljajočim branjem otrokom nudimo globlje razumevanje literarnih junakov in njihovih odločitev v zgodbi. Vsebino, ki jo otroku ponavljamo se bolje zadrži v spominu in lažje vpije v razumevanje. Breznika (2017) meni, da je večkratno ponavljanje razlog za temeljito dojetje zgodbe ter učinkovitejše za osvajanje njenega pomena.

Sistematično ponavljanje je bistveno za kvaliteten razvoj govora in jezik, z njim otroku nudi utrjevanje glasovnih, zlogovnih in besednih struktur Skamličeva (2014) izpostavlja kot učinkovito metodo spodbujanja zgodnje jezikovne produkcije s ponavljanjem različnih pesmi, zlogov, glasov ter ritmiziranih prstnih iger (npr. Biba leze, Polžek leze). Odziv odraslega na otrokovo dejanje in njihovo izražanje z besedo se oblikuje z razumevanjem jezika.

Pomembno je, da odrasli sproti opisuje potek lastne dejavnosti, pri tem naj izpostavi le ključne besede, ki so dovolj poznane, jasne, da otrok sliši konkretne korake, si izboljšuje pomnjenje in jih poveže z lastnim doživljanje. Pri dejavnostih ima posebno didaktično vrednost uporaba konkretnih predmetov (npr. lesene kuhalnice), tako otrok spozna ime predmeta in njegov glavni namen. Seveda pa to ni vse, ob predmetu se otrok uči preko vseh čutov in razvija govorne sposobnosti.

Zelo pomembno je, da otrok pri branju aktiven udeleženec in ne le pasivni poslušalec. Tako naj sam lista knjigo, si jo ogleduje, posluša branje in ob ilustracijah pokaže na like s prstom, ter si tako krepi veččutno doživljanje in ima možnost boljšega razumevanja vsebine. Ob knjigi naj otrok vedno doživlja veselje, naj bo to zanj prijetna, sproščena in zanimiva izkušnja, pomembno je, da otrok razvija pozitiven odnos do knjig. Za otroke so pomembne raznolike knjige iz različnih materialov in interaktivnimi nalogami, med njimi so kopalne knjige, knjige iz blaga, interaktivne premične knjige, skrivanke ali knjige z ogledali. Te knjige s svojo obliko in vizualno podobo vabijo otroke, da jih raziščejo in izkusijo z različnimi čuti (Skamličeva, 2014).

7 Vključevanje lutk

Didaktična raba lutk v predšolski vzgoji predstavlja otrokom dejavnost, ki vzbuja zanimanje in motivacijo, sočasno pa vzgojitelju omogoča različne pedagoške koristi (Borota, Geršak, Korošec in Majaron (2006) izpostavljajo pet ključnih prednosti te metode:

1. Poglobljeno razumevanje otrokovih misli in čustev

Posrednik med otrokom in vzgojiteljem je lutka, kateri se otrok veliko lažje približa, se ob njej sprosti, zato je lutka pomemben vezni člen med otrokom in vzgojiteljem. Lutka otroka vabi, da se ji približa, ji izraža čustva, misli in se ji izpove o osebnih doživetjih. Vzgojitelj pa tako dobi vpogled v otrokove želje, družinsko okolje, čustva in strahove. Pristop z lutko vzgojitelju omogoča individualiziran pedagoški pristop, otroku pa krepi samozavest in pozitivno samopodobo.

2. Nova perspektiva za vzgojitelja in otroka

V vrtčevski skupini na lutka pomaga ustvariti sproščeno, veselo in igri prijazno vzdušje. Vzgojitelj se z lutko lahko skrije in stopi na otrokovo raven ter se kot pripovedovalec zlije v katerikoli pravljичni lik. Otrok tako doživlja vzgojitelja ali drugo odraslo osebo kot prijazno, sproščeno in dostopno, to pa spodbuja spontanost, kreativnost v mislih otrok, medsebojno spoštovanje ter prispeva do večje odprtosti in sočutja do drugih.

3. Spodbujanje ustvarjalnosti pri vzgojitelju

V vrtcu z metodo vključevanja lutke v pedagoški proces ustvarjamo priložnosti za krepitev didaktične domišljije in ustvarjalnega mišljenja. Večkrat ko bo vzgojitelj pripravil predstave, ustvarjalne dejavnosti in uporabljal lutke, več novih možnosti za izvirno delo z otroki se mu bo odprlo. Seveda mora biti vzgojitelj na svoje delo pripravljen, tako da združi klasične pedagoške pristope in jih dvigne na višjo raven z lastno ustvarjalno interpretacijo ter tako poskrbi za kakovostno izvedbo.

4. Multidisciplinarna uporaba lutk

Lutka je zelo vsestransko orodje, ki podpira celoten otrokov razvoj, tako kognitivni, emocionalni, motorični in socialni. Lutka ni le navadna mehka igrača, ampak omogoča izvedbo dejavnosti iz vseh področji Kurikuluma, otroke spozna z novimi besedami, oblikami, barvami, prostorskimi pojmi in uri finomotorične spretnosti. Lutka otroku omogoča učenje z vzorcem, otrok se v igri na zabaven način prelevi v učitelja in mora vse svoje osvojeno znanje in opažanja predati lutki.

5. Spodbujanje prijetnega in varnega okolja

Lutka otroku ustvari sproščeno vzdušje in spodbuja radovednost. Nudi mu varnost, udobje ter občutek, da je sprejet in se lahko pogumno vključuje v igro. Sproščeno okolje podpira otrokovo kreativnost, ga motivira za raziskovanje in ustvarjanje.

7. Knjige kot didaktično orodje v vrtcu

7.1 Kako Kurikulum spodbuja vzgojitelje k razvoju otrokovega jezika, domišljije in estetskega doživljanja.

V Kurikulumu za vrtce (2025) je opisana vloga umetnostnih besedil, kot pomembno sredstvo za govorni razvoj otroka, domišljije ter čutenje lepote in umetnosti. Vzgojiteljeva vloga je, da otroku omogoča stik z literaturo, ki spodbuja ustvarjalnost, empatijo in razumevanje umetnosti.

UMETNOSTNA BESEDILA

Splošni cilji za umetnostna besedila

1. se srečuje z umetnostnimi besedili iz slovenske in svetovne otroške književnosti in pri tem razvija zmožnost literarnoestetskega doživljanja in »branja«;
2. sooblikuje domišljijski svet umetnostnega besedila, razvija empatijo in jezikovno zmožnost;
3. posluša vzgojiteljičino pripovedovanje/interpretativno branje/recitiranje umetnostnega besedila; sodeluje pri skupnem branju umetnostnega besedila; »bere« pravljico/zgodbo/pesem v slikanici;
4. povezuje pomen vizualnih, besedilnih, zvočnih in drugih sporočil v večkodnem umetnostnem besedilu ter uživa v njegovih estetskih elementih;
5. se pogovarja o vsebini umetnostnega besedila, postavlja vprašanja; pove, kako ga razume in doživlja;
6. se na umetnostno besedilo (po)ustvarjalno odziva v igri z lutkami, dramatizaciji ali namiznem gledališču ter z izražanjem na razne umetnostne načine: besedno, likovno, glasbeno, plesno ipd.;
7. z umetnostnimi besedili bogati svoj čustveni, spoznavni, doživljajski in domišljijski svet, prek njih sodeluje z drugimi v vrtcu in družbenem okolju ter spoznava kulturno dediščino (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, 2025, str. 39-40)

V okviru kurikularnega področja umetnosti *zvrsti besedne umetnosti* (poezija, pravljice, proza, dramska besedila) spodbujajo razvoj otrokovega jezika, domišljije in sposobnosti simbolnega izražanja. Vzgojitelj otrokom omogoča raznolike literarne izkušnje, pri katerih se povezujejo doživljanje, izražanje in ustvarjanje.

1. Otroška poezija

Otrok doživlja in izvaja različne ritme, posnema zvoke in zaznava melodijo. Otrok razvija sposobnost rime in ritma ob ugankah, pesmicah, izštevankah in ritmičnih igrah. Kadar otrok recitira, poje ali dramatizira poezijo razvija občutek za glasovno koordinacijo in ritem. Ob

pomoči vzgojitelja si otrok izmisli lastne verze ali rime ter tako spodbuja samostojnost, samozavest in sposobnost izražanja čustev.

2. Pravljice in prozna besedila

Otrok posluša in aktivno soustvarja klasične in sodobne pravljice. Kadar sodeluje pri skupnem branju, pove svoja razmišljanja, postavlja vprašanja, komentira ter povezuje vsebino zgodbe s svojimi izkušnjami. Otroci ob spoznavanju likov razvijajo moralno presojo in empatijo ter ob poustvarjanju zgodbe skozi igro spodbujajo izražanje čustev, ustvarjalnost in širše razumevanje zgodbe.

3. Dramska in medijska besedila

Otrok spoznava gledališke, lutkovne, filmske in radijske uprizoritve, pri čemer se uči razumeti dramsko dogajanje, prostor in odnose med liki. S pogovorom o vsebini, čustvih in moralnih dilemah razvija sposobnost refleksije ter kritičnega razmišljanja. Ustvarjalno se odziva z besedo, gibom ali drugimi umetnostnimi izrazi, s čimer krepi komunikacijske in socialne spretnosti.

8 Sodobni izzivi branja

8.1 Vpliv televizije, tablic, elektronskih igrac in digitalnih pravljic

Raziskava (Piotrowski & Krčmar, 2017) nam pove, da se otroci že zelo zgodaj srečajo z mobilnimi napravami in jih vse pogosteje uporabljajo vsak dan. Ker so zasloni na dotik zabavni in enostavni za uporabo, otroke zelo privlačijo. Veliko otroških aplikacij ima interaktivne dele (t. i. »vroče točke«), ki se odzovejo, ko se jih otrok dotakne – s sliko ali zvokom. Ne obstajajo pa še informacije, kako te interaktivne funkcije vplivajo na otrokovo pozornost, razumevanje in učenje iz vsebin, ki jih spremlja otrok.

(Gath, McNeill & Gillon, 2020) so opravili raziskavo, ki pravi, da predšolski otroci, ki večino svojega časa preživijo pred različnimi zasloni (televizija, tablica, mobilni telefon) imajo slabše sposobnosti pri ustvarjanju besed, razumevanju jezika ter pri vzpostavljanju čustvene bližine s starši. Otroci, ki so daljše obdobje izpostavljeni zaslonom imajo veliko manj možnosti za kakovostne interakcije ter za skupno branje. To pa seveda posredno vpliva na jezikovne kompetence in socialno povezanost. V raziskavi so zaznali negativen učinek uporabe elektronskih naprav na čustveno povezanost starša in otroka. Tako potrjujejo, da čas, ki bi moral biti namenjen socialnemu, čustvenemu in jezikovnemu razvoju ter prijetnemu počutju, otroci namenijo uporabi različnih zaslonov.

Sodobna alternativa tiskanim knjigam so že nekaj časa elektronske pravljice na tablicah, telefonih in e-bralnikih. V raziskavah so zaznali pozitivne in negativne učinke na otrokov razvoj pismenosti. Trdijo, da preišljeno oblikovane e-pravljice, lahko otrokom pomagajo, da si bolje zapomnijo in razumejo besedilo, vse to naj bi dosegli z glasbo, zvoki in animacijami. Hkrati poudarjajo, da pretirana interaktivna vsebina, kot so igre in »vroče točke«, otroku onemogočijo dobro razumevanje zgodbe, ker preveč dražljajev lahko utruje otrokov možganski proces. Predvsem naj bi imeli korist otroci, ki težje berejo in imajo težave z jezikom, saj naj bi kvalitetno zasnovane digitalne knjige spodbujale enake možnosti pri učenju (Bus, Takacs, Kegel, 2015)

(Courage, Bakhtiar, Fitzpatrick, Kenny, & Brandeau, 2020) V raziskavi, ki so jo objavili v reviji Common Sense Media, prikažejo, da ima 75 % družin v Združenih državah Amerike vsaj eno »pametno« elektronsko napravo za branje, vključno s precejšnjim številom (40 %) tablic.

9 PRAKTIČNI VIDIKI RAZISKAVE

- Projekta izvedena v skupini

Projekt: Ko pride medo vsebina je zapisana v Letnem delovnem načrtu skupine v letu 2023–2024.

»Medo živi v rdeči hišici. Zelo pogosto bo obiskal otroke v naši skupini. Kdaj bo prišel sam, kdaj z lutk, kdaj pa bo imel za njih različna presenečenja (pravljice, kartonke, pesmice, bibarije, milne mehurčke, balone, žogo, lutke, barve ...)

Otroke bo nagovarjal k pogovoru, poslušanju, opazovanju, igri, pripevanju, samostojnosti, bontonu in ustvarjanju. Cilj obiska medvedka v skupini je, da bi skupino čim bolj povezal in jim nudil nove izzive, spretnosti, informacije ter poskrbel, da se otrok ob tem dobro počuti."

S septembrom 2023 se mi je v skupini pridružilo 14 otrok starosti od 11 mesecev do 19 mesecev. Prvi mesec je bil namenjen izključno uvajanju, v skupini je bilo nemogoče začeti kakšen projekt, saj se vsi otroci niso uvajali z začetkom meseca. Kadarkoli sem otrokom ponudila kartonke, zvočne knjige, lesene knjige sem ugotovila, da jih večina otrok ogleduje krajši čas ali pa sploh nimajo interesa zanje. Ta podatek sem dobila tudi od nekaterih staršev, kateri so na uvodnem individualnem sestanku povedali, da otroke knjige ne zanimajo in jim jih ne ponujajo. Ko se je jok v igralnici polegel je v igralnico začel prihajati medo. Otrokom je bila lutka zanimiva že od prvega dne. Vedno je pokukala iz škatle, ki pa nikoli ni bila prazna. Tako je medved otroke obiskoval z različnimi knjigami.

V prvem letu so bili otroci zelo zahtevna publika, kajti zelo hitro sem dobila odgovor, če je knjiga dovolj zanimiva, če jih pripovedovalec pritegne, če sem pri vsebini dovolj kratka. Zgodilo se je, da sem izbrala knjigo s predolgo vsebino in ilustracije so prezahtevne, knjige nisem vključila v raziskavo, saj sem jo zamenjala za primernejšo. Zgodilo pa se je, da jih s svojo pripovedjo nisem prepričala, razlog je bil moj glavobol. Vseeno sem želela vztrajati in izpeljati dejavnost, kar pa je bila za tisti dan zmotna odločitev. Otroci so zelo dobri opazovalci in sodniki in to so mi ta dan še toliko bolj potrdili. Zato sem dejavnost zaključila.

Projekt: Polžek gre v svet predstavljen v Letnem delovnem načrtu skupine 2024–2025

»V skupini bomo letos izvedli projekt, ki bo zajemal vsa področja Kurikuluma. Poleg vsebine, ki je vezana na letni delovni načrt vrtca in enote, bomo vsak mesec načrtno izvedli dejavnost.

- Pri jeziku bomo imeli dvanajst pravljic oz tem za dvanajst mesecev, na aktualno temo v skupini (izhajanje iz želja in potreb otrok) (duda, kahljica, grizenje ...).
- Pri naravi bomo vsak mesec spoznali eno žival iz knjige (muca, kuža, polž, konj, krava, kokoš, pujs ...).

- Pri gibanju bomo vsak mesec načrtno izvedli/utrdili določeno gibalno vajo (hoja po klopi, plezanje na letvenik, hoja po stopnicah, plazenje pod ovirami, valjanje po blazini, hoja v hrib ...).
- Pri matematiki bova vzgojiteljici vsak mesec otrokom izdelali matematično igro z različnimi izzivi (tulci z žogicami, razvrščanje barvnih kroglic, vstavljanje oblik ...).
- Pri umetnosti bomo vsak mesec uporabili nov material/ tehniko za ustvarjanje (naravni materiali, odpadni material i...).
- Pri družbi pa se bomo osredotočili na praznovanja rojstnih dni s knjigo ter izvedbo dneva brez igrač- dan za zabavo.»

V naslednjem letu se je naš projekt preimenoval v naslov Polžek gre v svet. Polžek se je osredotočil, na vsa področja kurikuluma. Še vedno so bile v ospredju slikanice, le da se je vsebina/ tema širila na vsa področja. Otroci so se skozi leto vedno več govorno izpostavljali, vedno več so začeli samostojno posegati po knjigah. Ob koncu našega projekta septembra 2025 se otroci še vedno razveselijo pripovedi lutke, vedno več je pogovora o vsebini, polžek jih je s pravljicami začel obiskovati med počitkom. Otroci v bralnem kotičku vedno več posegajo po knjigah, začeli so si tudi samostojno pripovedovati vsebino zgodbic. Otroci pri igri s knjigami veliko posnemajo svoje starše ali vzgojitelje.

Projekt Polžek gre v svet se bo nadaljeval tudi tretje leto. Otrokom pa bo tokrat predstavil knjižni nahrbtnik. V njem bo lutka, pravljice za lahko noč, zgodbice z aktualno vsebino otrok te starosti, poleg pa bo tudi literatura za starše. Priložila bom še zvezek, ki bo namenjen njihovim vtisom, občutkom ob srečanju s tako bogatim nahrbtnikom.

V empiričnem delu bodo predstavljene nekatere knjige, katere so otroci spoznali v zadnjih dveh letih in njihov odziv na mojo pripoved, izbor, ponovitve in nadgradnje.

10 EMPIRIČEN DEL

V nadaljevanju bom predstavila različne knjige, s katerimi sem raziskovala moja vprašanja. Raziskava se je začela v mesecu oktobru pri starostni skupini 1-2 letnikov. Otroci so ob prvih stikih s kartonkami le te metali po tleh, jih trgali in dajali v usta. Nekaj staršev je ob prvih pogovorih povedalo, da njihovih otrok knjige ne zanimajo, da jih skupaj ne ogledujejo, ker otroci nimajo motivacije. Želela sem si, da bi otroci vzljubili knjige, da bi se njihovo zanimanje začelo podaljševati. Zanimalo me je, koliko lahko pripomorem k odnosu otrok do knjig, s kakšnimi knjigami bom najbolj pritegnila njihovo pozornost in kako nanje vplivajo ponovitve. Z raziskavo sem nadaljevala tudi v drugem letu vključenosti otrok v vrtec ter zaključila v začetku tretjega leta obiskovanja vrtca. V začetku tretjega leta, sem družinam predstavila knjižni nahrbtnik, katerega bodo otroci dobivali za domov. V njem bo ustrezna literatura za otroke in tudi starše ter lutka. Tako želim moj vpliv raziskave razširiti v družine in jih spodbuditi, da otrokom berejo, si skupaj ogledujejo knjige, otroka spodbujajo da jim pripoveduje

Anna Casalis: Potipate, začutite in poslušate Živali- Spodbuditi različne čute zaznavanja pri otrok

Slika 1: Anna Casalis: Potipate, začutite in poslušate živali

Vir: internet

Namen:

Otroka spodbuditi k poslušanju, sodelovanju in zaznavanju. Otroci vsaj preko enega kanala sodelujejo pri spoznavanju živali. Pridobivajo občutek za tipanje.

Odziv otrok na prvo knjigo v vrtcu.

Cilj:

Otrok sledi pripovedi vzgojiteljice in se odziva.

Motivacija:

Večina otrok je z nami že dober mesec in stiska ob ločenosti od staršev se je polegla. Zato otroke povabim v kotiček na blazini, kjer jim pokažem našo prvo knjigo. Pričakujem, da bo sledenje upadalo, da bo na otroke imela vpliv tudi mamica, ki v tem času še uvaja svojega otroka. Otroke med pripovedjo motiviram z zvočnimi efekti, kateri so nam ponujeni na vsaki strani. Za prvo pripoved otrokom vsako žival predstavim zelo na kratko.

Osrednji del

Otroci se prvič od vstopa v vrtec seznanijo s knjigo. Povabim jih na blazino z nami je še ena mamica, ki uvaja deklico ter pomočnica vzgojiteljice-vzgojiteljica. Otrokom pokažem knjigo in jih vprašam, če poznajo žival na platnici. Dobim odgovor, da se žival oglašava hov, hov. Otrokom pokažem, kaj se zgodi ko pritisnem na smržek. Takoj vstaneta dva otroka se približata knjigi in tudi sama pritisneta. Zapijem jim še pesmico Kuža pazi, katere se zelo razveselijo.

Kuža pazi (J. Bitenc)

Kuža pazi, z repkom miga,
vstane, leže, tačko da.
Hišo čuva, jezno laja,
če nikogar ni doma.

Ko pa Jurček Cicibanček
truden se odpravi spat,
kuža pazi, k vratom leže,
da ne vzame Jurčka tat.

Nato obrnem na novo stran in jim pokažem opico. En otrok jo prepozna, preostali čakajo, kdaj bodo zaslišali zvok. Pri tem sta najmlajša otroka že obrnjena v drugo stran in se igrata z igračkami na polici. Preostali otroci se razveselijo zvoka in stegujejo roke, da bi se dotaknili opice, to jim tudi omogočim. Nadaljujemo na naslednjo stran kjer je miška, otrokom zapojem prvo kitico pesmice

Jaz sem mala miška (S. Jug)

Jaz sem mala miška, saj me vsak pozna.

Moja mala hiška luknji dve ima.

Škrab, škrab, škrab, grem z dežja pod kap.

Škrab, škrab, škrab, grem z dežja pod kap.

Otroci so v hipu prenehali s čebljanjem in mi sledili z mimiko obraza. Sledila je stran kjer je narisana medved, otrokom sem ga predstavila s pomočjo bibarije Medo stopa.

Medo stopa copa,cop, zajček skače hop, hop, hop, mala miška pa hiti tike, tike, ti.

Otroci so v večini gibanje le opazovali, nekaj otrok pa je prenehalo slediti in so že raziskovali po igralnici. Sledila je stran z muckom, trije otroci so zamjavkali in ob zvoku muce iz knjige so prav vsi otroci pogledali proti knjigi. Za konec smo si ogledali še piščančka. Nato sem otroke povabila, da lahko skupaj pogledamo vse živali, jih pobožamo in še enkrat poimenujemo, pri tem je sodelovala slaba polovica otrok,

Opis knjige

Knjiga nas povabi, da na vsaki strani spoznamo novo žival. Ob kužku spoznamo še njegovo najljubšo igračo žogo, ter njegovo hiško. Potem pa smo povabljeni, da potipamo kužkov smrček iz katerega se zasliši njegov glas. Pri tem pa tudi občutimo teksturo smrčka. Na naslednji strani nas čaka opica, katero prosimo, če nam da banano, a nas zavrne, saj jo opica sama poje. Zato smo povabljeni, da jo požgečkamo pod pazduho in tako slišimo njeno oglašanje. Na otip je opica zelo mehka. Na naslednji strani nas čaka miška, katera krade sir. Pove, da ga bo pojedla le en košček, mi pa miško pobožamo po repu in zato zacvili. Ob dotiku repa, začutimo drugače kot pri prejšnjima živalima. Na naslednji strani nas čaka medved, kateri se sladka z medom in nas povabi, da naj se dotaknemo njegovega polnega trebuščka, pri tem pa slišimo njegovo cmokanje in občutimo kosmati trebuh. Predzadnja stran v knjigi je namenjena mački, ki se rada igra s klobčičem volne. Pred igro pa nas prosi, naj jo pobožamo po mehkem kožuščku. Ko to storimo zaslišimo njen glas in njeno predenje. Na zadnji strani je na vrsti še piščanček, kateri se je ravno izvalil iz jajca, ker ga zebe ga božamo po mehkem trebuščku, da se ogreje on pa se pri tem veselo oglašča.

Slika 2: Otroci si ogledujejo knjigo

Vir: Lasten

Zaključni del

Otrokom ob zaključku ponudim zaboj z gumiranimi in lesenimi domačimi živalmi za igro.

Evalvacija

Za prvo knjigo sem izbrala zvočno knjigo večjega formata, nazornih ilustracij, realnih zvokov in poznanih likov. Vedela sem, da pri prvi pripovedi ne bodo sodelovali vsi otroci, saj niso vajeni sedenja na blazini. Kljub temu se nam je večina otrok pridružila, le da so vztrajali različno dolgo. Ko so zaslišali zvok kužka, so takoj obrnili pogled proti meni in deklica je začela oponašati kužka. Da sem še bolj pritegnila njihovo pozornost, sem jim zapela pesmico o kužku, katero so poslušali z velikim zanimanjem. Sledila je stran z opico, en otrok je začel spuščati zvoke kot opica v knjigi. Najmlajša dva otroka, ki sta komaj dopolnila eno leto sta se že obrnila stran od knjige in pričela raziskovati igrače na polici. Preostali otroci so dobili priložnost, da so opico pobožali in občutili njen mehak kožušček, polega pa so slišali njene zvoke. Zatem smo obrnili na stran, kjer je bila miška. Da ponovno pritegnem njihovo pozornost, sem jim zapela prvo kitico pesmice Mala miška, pri tem takoj opazim, da je otrokom petje zelo všeč in takoj v večini sledijo mojim kretnjam in mimiki obraza. Tudi miško smo pobožali, nato pa obrnili na naslednjo stran, kjer nas je čakal medved. Otrokom sem predstavila medveda skozi bibarijo Medo stopa. Povabila sem jih naj se mi pridružijo pri gibanju, a to morda ni bila najboljša ideja. Saj so

nekateri otroci vstali in začeli raziskovati igralnico in se po bibarji niso vrnili k knjigi. S preostalimi pa smo si pogledali stran, kjer je bila muca. Trije otroci so ob mucu mijavkali, prav vsi pa so se vsaj za trenutek obrnili proti knjigi, ko so zaslišali zvoke iz knjige. Mucu smo pobožali in obrnili stran. Na zadnji strani je bil piščanček, en otrok se je oglašil čiv,čiv. Na koncu sem se odločila, da z otroci še enkrat na hitro prelistamo knjigo pri tem pa jih spodbudim, da se mi pridružijo pri božanju živali in pritiskanju na zvočne efekte. Pri tem je sodelovala slaba polovica prisotnih otrok.

Enako dejavnost z isto knjigo sem izvajala celoten teden in nato še po treh mesecih. Tokrat so sodelovali in sledili vsi otroci. V tem času so otroci vzljubili pripoved knjige do te mere, da ko povem in pokažem knjigo, se vsi usedejo na blazino in čakajo, da začnem. Zaenkrat verbalnega odziva še ni veliko, živali poimenujejo 4 otroci, od tega dva, če ju povprašam individualno, ko nagovorim vse prisotne, sta v večini tihi. Preostali otroci spremljajo z nasmeškom, kazanjem s prsti, vzkliki in kakšnim zvokom oponašanja živali. Je pa opazno, da se je njihova koncentracija od prihoda v vrtec že nekoliko podaljšala. Predvsem se jim jo da podaljševati s pesmicami, gibalnimi dodatki in predvsem njihovim aktivnim sodelovanjem.

Michael Terry: Kdo se skriva na kmetiji

Slika 3: M. Terry, Kdo se skriva na kmetiji

Vir: Lasten

Namen: Otroke spodbuditi k razmišljanju, katera žival se skriva za zavihkom, če jim povem, kako se oglašča.

Cilj:

Otrok sledi pripovedi, zna umakniti zavihek in pokaže žival.

Motivacija: Otroke povabim na blazino in jim pokažem hiško medvedka. Tako vedno, da nas je ponovno obiskal medo in da nam je nekaj prinesel. Otrokom pokažem knjigo, ker je na naslovnici miška, zanjo zapojem pesmico Jaz sem mala miška. Otroke spodbudim, da sledijo mojim gibom.

Osrednji del: Nato jim na vsaki strani knjige pripovedujem vsebino strani in jim pokažem, kdo se skriva pod zavihki. Ob koncu knjige, zadevo ponovim, tokrat pa k sodelovanju povabim otroke, da na vsaki strani en otrok odpre zavihek in pokaže na imenovano žival.

Opis knjige:

Knjiga nas povabi, da pokukamo pod zavihke in pod njimi odkrijemo različne živali s kmetije. Na naslovnici nas pozdravi miška in nas vpraša, kdo se skriva na kmetiji. Na naslednji strani se skriva prva uganka, ki nam pove, da ta žival dirja cele dni, zvečer za žveči seno ter da se oglašha iha,ha. Ko odkrijemo zavihek, se nam pokaže konj.

Eno stran naprej nam uganka pove, da je ta žival puhasta kot oblak, plašna in da bleje. Na zavihku izvemo še, ko se žival oglašha beee, bee. Pod zavihkom pa odkrijemo ovco. Na naslednji strani žival pove, da maha s krili, ščebeta in ima pikčasto perje ter se oglašha čiv, čiv. Pod zavihkom pa najdemo ptička. Sledi stran kjer izvemo, da je žival rožnata, okrogla, da cvili, se rada valja po blatu in oglašha ouik, ouik. Pod zavihkom pa se skriva pujssek.

Zatem pridemo, do strani, kjer izvemo da žival rada vohlja za kostjo, ki jo rad gloda, ta žival je zelo prijazna in se oglašha hov, hov. Ko pokukamo pod zavihek pa najdemo psička. Na predzadnji strani nam uganka pove, da ima žival dolg rep, sijoč kožušček, brčice ter se oglašha cvil, cvil. Pod zavihkom pa najdemo miško. Na zadnji strani nam uganka pove, da ko mama zakliče ga-ga, gredo vse tri puhaste živali v vrsto in pod zavihkom najdemo mamu raco in tri račje mladičke. Tako se končajo ugibanja, kdo se skriva pod zavihkom.

Zaključni del:

Otrokom pripravim plastificirane slike živali iz knjige in jih spodbudim, da jih prilepimo na večji plakat, kjer je že prilepljena kmetija, pašnik in mlaka.

Evalvacija:

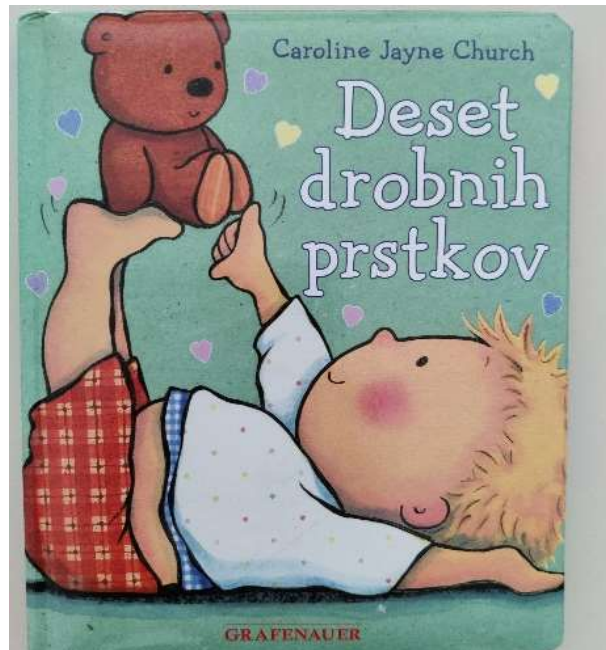
Otroci so bili povabljeni na blazino, kjer jih je čakal medo s hiško. Otroci so se ga zelo razveselili in začeli odpirati hiško. Deklica je prijela knjigo in takoj pokazala na miško. Nato sem vzela knjigo in jim jo predstavila. Za začetek sem zapela pesmico o miški, katero so otroci že večkrat slišali in ob tem so nekateri začeli ploskati. Sledila je prva stran v knjigi, kjer se je za zavihkom skrival konj. Konja sta poimenovala dva otroka iz skupine, trije so začeli vzklikati »ija,ija« preostali pa so le opazovali. Sledila je stran, kjer nas je za zavihkom čakala ovčka.

Ko sem omenila, kako se oglašajo nekateri otroci začeli ponavljati za menoj, le en otrok je izgovoril ovčka. Sledila je stran kjer sem jim predstavila ptička. Kar nekaj otrok je začelo čivkati kot ptiček, saj smo se nedavno pogovarjali o ptičkih in jih tudi izdelali s pomočjo odtisa rok. Sledila je stran, kjer sem otrokom predstavila pujska, dokler nisem obrnila zavihka, ga ni nihče prepoznal, nato pa so trije otroci začeli hrkati. Na naslednji strani smo imeli žival, ki je vsem dobro poznana, a vseeno je niso poimenovali, ampak sta otroka začela klicati čiv, čiv. Nato pa ugotovim, da na pasji uti sedi ptiček in je pritegnil pozornost otrok. Ko sem odkrila zavihke pa je več otrok začelo lajati in kazati s prstom proti kužku. Da smo malo spodbudili pozornost, smo kužku zapeli pesmico Kuža pazi in ob tem ploskali, pri ploskanju se je pridružila večina otrok. Zatem smo nadaljevali na predzadnjo stran, kjer smo za zavihkom našli miško, dva otroka sta jo tudi sama poimenovala, preostali so se le nasmihali. Na zadnji strani pa smo imeli račke. Tukaj je bilo ponovno nekaj več odziva, saj je več otrok začelo klicati ga-ga.

Sledila je skupna ponovitev knjige, kjer sem k sodelovanju povabila otroke. Vsak otrok je dobil priložnost, da je na eni strani odkril zavihke in pokazal na poimenovano žival. V tem tednu je bilo prisotnih 11 otrok. 9 otrok je ob navodilu, da naj pokukajo pod zavihke, takoj odprlo zavihke. Dva otroka pa sta začela božati in pritiskati stran v knjigi, šele ob spodbudi sta odprla zavihke, sta pa nato znala pokazati na žival, ki se je skrivala za zavihkom. Zatem sem se spomnila, da so bile prejšnje knjige z zvočno vsebino. Ker sem jih takrat spodbujala, naj pobožajo ali pritisnejo na določen del živali, sta ta otroka tudi pri tej knjigi tako ravnala. Zato sem naslednji dan naredila ponovitev s knjigo, saj me je zanimalo, kako bosta otroka reagirala.

Pričakovala sem, da bosta otroka že znala odpreti zavihke. A temu ni bilo tako, oba otroka sta ponovno božala stran v knjigi. Ob spodbudi je en otrok na naslednjih straneh odpiral zavihke, drugi otrok pa je ob vsaki ponovitvi božal stranice, nato pa ob spodbudi odprl okence. Tako lahko vidimo, da otroci potrebujejo različno število ponovitev in količino spodbude, da osvojijo odkrivanje zavihkov.

Reakcija teh otrok mi je dala idejo, da otrokom ponudim knjige z različnimi spodbudami (odkrivanje zavihkov, pritiskanje zvokom, tipanje različnih površin ...).

Slika 4: C. J. Church, Deste drobnih prstkov

Vir: Lasten

Namen:

Otrok spoznava osnovne dele telesa in se orientira na svojem telesu.

Cilj:

Otrok s pomočjo slikanice, ogledala in vzgojiteljice spoznava osnovne dele telesa.

Motivacija:

V medvedkovi hiški nas tokrat pričaka ogledalo. Katerega ponudim vsem otrokom in opazujem njihove reakcije. Vsakega tudi vprašam, koga vidi v ogledalu in jim pri tem pomagam. Nato se še v garderobi postavimo pred veliko ogledalo in se skupaj dotikamo osnovnih delov telesa.

Osrednji del:

Zatem se vrnemo na blazino, kjer jim predstavim knjigo Deset drobnih prstkov. Po prvi pripovedi, otroke povabim k sodelovanju, da skupaj poiščemo dele telesa na dečku iz knjige in na sebi

Opis knjige:

Na naslovnici vidimo dečka, ki se igra z medvedkom. Na naslednji strani vidimo dečkov obraz, kjer spoznamo usta, uhlje, očke in nos. Na naslednji strani nam deček pokaže svoje roke, trebuh in noge in nas sprašuje, kdo bo drobnim prstkom kos. Nato sledi stran, ki nas spodbudi,

da primemo uhlje, kot da smo sloni, nato nam pokaže trebuh in nas spodbudi, da božamo trebuh in smejimo. Na naslednji strani nam deček pokaže, kako naj razširimo usta ter da naj z roko mahamo sem in tja. Sledni ilustracija dečka kjer miga in nam osveži vse dele telesa v prijetni izštevanki. Usta, uhlji, očke, nos, roke, trebuh, noge; kdo bo drobnim prstkom kos? Nato sledi ilustracija, kjer se deček skloni do prstov na nogi in jih prime. Zatem pa se izravna, dvigne glavo in roke ter se pohvali, da mu gre dobro. Ko obrnemo list, vidimo dečka, ki je ravno kihnil in pravi tudi nam, naj podrgnimo nos in kihnemo. Potem pa vidimo dečka, kako si je pokrill oči z dlanmi in se nam skrill, še dih je pri tem zadržal. Na predzadnji strani deček še enkrat ponovi izštevanko, med tem ko leži in z nogami v zraku drži svojega medvedka. Na zadnji strani nam pravi, da naj vsem omenjenim delom telesa rečemo, naj rastejo in da smo ponosni nanje. Pri te, nam ilustracija prikazuje, kako se objema z medvedkom. Dečkov medvedek, nas spremlja skozi celotno slikanico in vidimo, da ima veliko vlogo v dečkovem življenju.

Zaključni del: Otrokom sem ponudila mehke igrače in dojenčke, na katerih so lahko še sami poiskali določene dele telesa. Ker pa sem opazila, da jih je v knjigi zelo pritegnil dečkov medvedek, sem za naslednjo knjigo izbrala slikanico Jaz sem medvedek avtorja Daniela Millsa.

Evalvacija:

Dejavnost je potekala zelo dobro in otroci so bili ves čas aktivno vključeni. Že na začetku jih je v medvedkovi hiški pričakalo ogledalo, ki je pritegnilo njihovo pozornost. Otroci so se z zanimanjem opazovali, se smejali svojemu odsevu in opazovali, kako se njihova obrazna mimika spreminja. Vsak otrok je bil povabljen, da pove, koga vidi v ogledalu, in pri tem so se nasmehnili. Nekateri otroci so sebe v ogledalu poimenovali. Ko sem jih spodbudila, da v ogledalu pokažejo nos, ušesa, usta, oči... je sodelovalo nekaj otrok, prav vsi pa so se vanj pogledali.

Nato smo se v garderobi skupaj postavili pred veliko ogledalo in se dotikali osnovnih delov telesa. Skoraj vsi otroci so z veseljem posnemali gibe, dotikali so se ušes, trebuha, rok in nog. Pri tem sem opazila, da so nekateri otroci nekoliko bolj sramežljivo opazovali sebe, medtem ko so drugi z navdušenjem pokazali vsak del telesa. V naslednjih dneh so bili otroci vajeni dejavnosti pred ogledalom, zato so vedno bolj sodelovali in se sprostiti.

Ko sem pripovedovala knjigo *Deset drobnih prstkov* so otroci doživljali veselje ob ilustracijah in zgodbi dečka, ki se igra z medvedkom. Ko je deček pokazal usta, uhlje, oči in nos, so otroci ponavljali in kazali svoje dele telesa. Saj jim je bila dejavnost že poznana in ni bila nova. Zelo jih je zabavalo dotikanje uhljev kot sloni in božanje trebuha, pri čemer so se mnogi otroci glasno smejali. Izštevanka je bila na začetku zanje prezahtevna, saj zahteva veliko zaporednih navodil. Zato sem izštevanko izgovarjala zelo počasi, da smo osvojili/ izvedli vsak gib/dotik. Po več dnevnih ponovitvah pa sem izštevanko lahko govorila v zelo počasnem, enakomernem tempu in mi je že kar nekaj otrok lahko sledilo.

Dečkova igra z medvedkom je otroke pritegnila. Še bolj pa je bila aktivnost zabavna, ko so se priključili s svojo igračo. Otroci so se z veseljem odzivali na ponavljanje gibov, kot so dotikanje prstov na nogah, kihanje in skrivanje oči.

V zaključnem delu sem otrokom ponudila mehke igrače in dojenčke, na katerih so še sami poiskali in poimenovali dele telesa. Opazila sem, da so otroci z navdušenjem raziskovali dele,

nato pa je navdušenje tudi hitro upadlo. Nato se je nadaljevala spontan igra, predvsem deklice so še naprej vztrajale z dojenčki in mehкими igračkami. Deček se je približal deklici ji dvignil majico in rekel popek ter se začel smejati.

Tudi pri tej knjigi se je pokazal pozitiven vpliv lutke, igrače in tudi ogledala. Seveda pa je nujno, da vzgojitelj ne hiti, da opazuje otroke, izvede veliko ponovitev.

Daniel Mills Jaz sem medvedek

Slika 5: D. Mills, Jaz sem medvedek

Vir: internet

Namen:

Otrok vzpostavi stik z lutko, ji odgovarja na vprašanja, se nanjo odziva, ji sledi in jo posnema.

Cilj:

Otrok se seznanja s slikanico in živaljo s pomočjo lutke.

Motivacija:

Obišče nas medo in v svoji hiški ponovno skriva knjigo, tokrat se odloči, da se najprej sam predstavi. Otrokom se približa in jih spodbudi, naj ga pobožajo po ušesih, trebuhu ali mu dovolijo da jih medvedek poboža ali objame.

Osrednji del:

Nato medvedek predstavi še knjigo. Pokaže in pove jim kje živi, s kom se najraje igra, kaj mu najbolj prija, kaj najraje je in kaj dela ko je zima. Nato otroke povabi, da potipajo posamezne

strani v knjigi. Ob koncu medvedku zapojem pesmico in medved zaspi, zato ga položimo v zibko in pokrijemo. Sami pa še enkrat ponovimo kar nam je medved povedal.

Medvedek ni bolan (Anica Špan)

Medvedek ni bolan,
medvedek je zaspan.
Prišla je tiha noč,
medvedek, lahko noč.

Medvedek že smrči,
se lunica smeji.
Prišel je beli dan,
medvedek, dober dan.

Opis knjige:

Na naslovnici vidimo spečega medveda, ki ima zelo mehke kožušček. Nato nas knjiga nagovori, da spoznamo kateri je medvedkov pravi dom. Izvemo tudi, s kom se medved najraje igra in to niso ljudje, prav tko se ne igra rad sam, najbolj mu paše družba drugih medvedkov. Skupaj ugotovljamo, kaj najbolj prija medvedku in izvemo, da to ni sedenje na stolu ali spanje na drevesu temveč drgnjenje ob drevo. Potem skupaj odkrivamo, kako se medved prehranjuje. Izvemo, da ima rad ribe, med in tudi robide. Ker pa smo še v zimskem času, nas zanima, kje je medved pozimi. Izvemo, da takrat ne drsa na ledu in tudi ne gradi snežakov temveč pozimi rad drema.

Zaključni del:

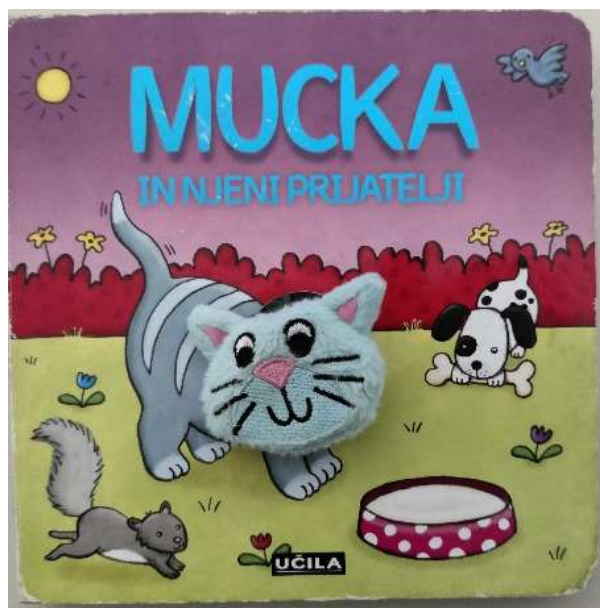
Otrokom sem razdelila mehke igrače in odeje ter jih spodbudila, da poskrbijo za svoje živali.

Evalvacija:

Res je super opazovati otroke, kako se vsak dan bolj razveselijo obiska medveda. Tokrat jim je prinesel knjigo o sebi. Najprej je le povedal, da je to knjiga ki govori o njem. Otrokom je najprej pokazal osnovne dele telesa, otroci so ga navdušeno opazovali in ko se jim je približal in jih spodbudil naj se ga dotaknejo. Otroci so mu ves čas sledili in bil je odziven še kakšen več otrok kot ponavadi. Nato je medvedek predstavil še knjigo. Ko jim je povedal, da ne živi v mestu, prav tako ne na kmetiji. Naštel jim je živali, katere srečamo na kmetiji. Zatem pa jim je pokazal fotografijo gozda in reke in povedal, da živi v gozdu in da mu je všeč, če je v bližini kakšna reka, jezero. Otroci so medvedka spremljali z velikimi očmi in nasmeškom. Otrokom je nato povedal, da se zelo rad igra, ampak ne z ljudmi, prav tako mu ni všeč če je sam. Vprašal jih je če imajo bratce ali sestrice ter jim povedal da on jih ima in da se najraje igra z njimi. Otrokom je ponudil knjigo, da jo lahko pobožali njegovo družino in prav vsi otroci so sodelovali. Ko jim je razlagal, kaj mu prija, sva medvedku pomagali tudi vzgojiteljici in sva zmasirali hrbte vsem otrokom. Vsi otroci so nama dovolili in bili pri tem zelo sproščeni, opazno je bilo doživljanje ugodja. Nato je medved povedal in pokazal, kako pa on sam sebe zmasira. Nato se je z otroci pogovarjal, o njihovem zajtrku, ta dan so imeli otroci za zajtrk, medvedovo najljubšo jed. Otrokom je povedal,

da obožuje med, prav tako si rad ulovi kakšno ribo, ter da ima rad jagode, maline, robide ter borovnice. Otroci so mu ves čas sledili z očmi, mu kimali, kazali na knjigo in sledili vsaki njegovi besedi. Tako jim je na zadnji strani knjige le še povedal, da pozimi, če je veliko snega zelo rad zadrema, da ne zna pa izdelati snežaka ali drsati na snegu. So po otroci sodelovali pri pogovoru, s kom so izdelovali snežaka oziroma, kdo je drsal na ledu, se sankal ali smučal. Nekateri otroci so pri tem kimali, en otrok je omenil mamico in očka, druga dva pa bratca oz sestrico. Za konec je otroke vprašal, če jim lahko zapoje njegovo najljubšo pesmico, otroci so seveda kimali in rekli ja. Pesmici so lepo sledili, jo poslušali, a še niso sodelovali. Ker jim je medvedek tudi v naslednjih dneh prišel zapeti pesmico, so otroci postali vedno bolj odzivni. Medvedek jih je naučil smrčati, na začetku so bili še zelo zadržani, v naslednjih dneh pa se je v igralnici slišalo že veliko bolj glasno smrčanje. Ker nam je po pesmici medvedek zaspala, smo ga položili v posteljo in ga pokrili. Otroci pa so nato dobili druge mehke igrače, katerim smo prepevali in jih uspavali. Otroci so vsaj na začetku z njimi rokovali zelo podobno kot sva vzgojiteljici z medvedkom. Kasneje pa pri večini ni bilo več te nežnosti.

Sandra Stevanović: Mucka in njeni prijatelji

Slika 6: S. Stevanović, Mucka in njeni prijatelji

Vir: Lasten

Namen: Otrok se seznani z lutko, ki mu pripoveduje svojo zgodbo.

Cilj: Otrok doživlja ugodje ob stiku z lutko.

Motivacija: Otroke povabim v naš bralni kotichek na blazini, poskrbim da je vsem otrokom udobno, zatem pa jim predstavim knjigo Mucka in njeni prijatelji. Zgodbo ne pripovedujem sama, temveč jo pripoveduje lutka, ki je del knjige. Ob pripovedi otroci spoznajo zajčka, veverico, kužka in na koncu mačjo mamo. Na vsaki strani lutka otroke razveseli s pesmico.

Slika 7: Ogled slikanice Mucka in prijatelji

Vir: Lasten

Osrednji del:

Otrokom povem, da sem muca in da zelo rada pijem mleko. Na prvi strani otrokom pokažem, da imam posodico prazno in jim povem, da sem zelo žejna. Nato na strani poimenujem še preostale živali. Na naslednji strani sreča zajčka, zato otrokom zapojem pesmico Zajček Dolgoušček.

Zajček Dolgoušček

Zajček Dolgoušček, bel imaš kožušček,
hitre tačke, ostre zobke, dolge brke, repek siv.

S kravico stanuješ, v hlevu poskakuješ,
repo glodaš in korenje, deteljico in krompir.

Vsakemu uideš, k meni vselej prideš,
s smrčkom vošaš, prst polizeš, potlej pa vesel zbežiš.

Muca je iskala svoje mleko tudi pri veverici, kjer jim zapojem kitico iz pesmice Živali jeseni.

Živali jeseni (Mira Voglar)

Urna veverica spleza na drevo,
lešnike nabira za zimsko lakoto.

Zatem sledi stran, kjer sreča kužka, zato jim zapojem pesmico Kuža pazi. Na zadnji strani se muca sreča s svojo mamo in otroci vidijo kako se odžeja z mlekom. Zgodbo nato še enkrat ponovimo skupaj z otroci.

Opis knjige:

Na naslovnici vidimo muco, ki stoji pred polno skledo mleka, ob njej sta še veverica in kuža. Na prvi strani pa muca stoji pred prazno skledo mleka in nam pove, da je zelo žejna. Med iskanjem je srečala zajčka, ki zanjo ni imel mleka, ji je pa ponudil korenje. Veverica je ravno plezala po drevesu in je ob vprašanju muce, če je kaj mleka, hitro pobegnila. Nato je srečala kužka, igral se je z žogo in kostjo in tudi on ni imel mleka. Zato se je muca odpravila naprej, takrat pa je zaslišala mamo muco, ki jo je klicala k posodi polni mleka. Mucka je stekla do mame in vsa vesela začela piti mleko, ko se je mami še zahvalila.

Zaključni del: Otroke vprašam, če radi pijejo mleko in jih povabim za mizo. Vsak otrok dobi skodelico mleka in piškot. Zatem sledi prosta igra med drugim otrokom ponudim različne kartonke.

Evalvacija:

Tokrat je medvedek otrokom prinesel kartonko z lutko. Ker je z njimi spregovorila lutka, so bili vsi otroci usmerjeni vanjo. Trije otroci, ki se v večini govorno izpostavljajo, so povedali da je to muca. Otroci so pripovedi ves čas sledili, najbolj opazno zanimanje so pokazali ob petju pesmic. Znali so poimenovati mleko, zanimiva mi je bila njihova mimika obraza, ko sem povedala, da je muca žejna in naredila žalostno mimiko, otroci pa so me posnemali. Ob večji ilustraciji muce, se v knjigi pojavljajo tudi druge živali. Otroke sem spodbujala, da tudi njih opazijo in jih skupaj poimenujemo. Otroci so povedali za »pika poko«, » tulček- metuljček« in » senica«- gosenica). Seveda nekateri bolj drugi manj razumljivo. Otroci so pri kartonkah zelo veseli pesmic, nekateri otroci so se pri tem trudili pripevat, nekateri se pozibavajo, spet drugi pa le opazujejo. Otroci so se med pripovedjo večkrat z roko stegnili proti lutki, zato sem jo večkrat približala vsem otrokom, da so jo lahko pobožali. Pri vsaki ilustraciji je vsaj en otrok vedel o kateri živali govorimo, nekateri so potem ponovili za vrstnikom, nekateri pa so bili tiho.

Dinamika pripovedi se je veliko bolj spremenila po celem tednu ponovitev. Med vsemi dnevi je bilo tudi dopoldne, ko se zaradi glavobola nisem najbolj počutila. Vseeno sem otrokom

pripravila ponovitev, ker moje razpoloženje ni bilo dobro, se je to odražalo na pripovedi in aktivnosti lutke. Seveda je bila posledica hitro opazna, otroke z mojo pripovedjo nisem prepričala, moj brez energije glas otroke ni pritegnil in z dejavnostjo sem lahko hitro zaključila, saj moja izvedba dejavnosti otrokom ni bila zanimiva. V naslednjih dneh se je vse postavilo na svoje mesto. Otroci so si zapomnili vedno več motivov iz zgodbe. Prav tako je bilo več odziva pri pripevanju pesmic.

Najljubši pa mi je bil zaključek. Otroke sem povabila na mleko in piškot. Čeprav otroci niso tako dolgo v vrtcu, so vseeno že v večini osvojili dnevno rutino. Ta naša čajanka ob mleku in piškotu je bila otrokom zelo všeč. Otrokom sem povedala, da točno takšno mleko sedaj pije muca, takrat je tudi večina otrok prišla za ročaj skodelice in tudi sami so srknili mleko. Po koncu je sledila prosta igra, med katero sem ponudila na mizo več različnih kartonk. To, da so si otroci sami razporedili stole in tako gledali kartonke, se mi je zdela skoraj neverjetna in nujna za fotografiranje.

Slika 8: Otroci se samostojno igrajo, pri igri z veseljem posegajo po knjigah

Vir: Lasten

Ellie Boulton: Igrajmo se; prva knjiga o gibanju

Slika 9: E. Boulton, Igrajmo se

Vir: Lasten

Namen:

Otrok ob knjigi doživlja ugodje in sledi gibalnim navodilom različnih živali.

Cilj:

Otrok aktivno sodeluje pri obnovi zgodbe tako govorno kot gibalno.

Motivacija:

Otroke povabim na blazino in jim povem, da jih ponovno obiše medvedek. Skupaj pokukamo v njegovo hiško, kjer ima za nas novo knjigo. Otrokom za začetek predstavim knjigo.

Slika 10: Otroci ponazarjajo gibanje živali

Vir: Lasten

Opis knjige:

Knjiga nas že z naslovnico povabi k gibanju, saj so na naslovnici stopala. Ko pokukmo na prvo stran opazimo leva in dečka, ki nas vabi da zarjovemo skupaj, nato leva še pobožamo. Na drugi strani nas žuželke vabijo da lezemo z njimi, nato jih še potipamo. Na tretji strani nas pozdravi slon, ki želi, da topotamo z nogami kot on. Zatem sledi kača, po njeni sledi se premikamo s prsti, lahko pa jo posnemamo tudi s lazenjem po tleh. Pred zadnja stran je namenjena zajcu, s prsti naj bi sledili zajčjim poskokom, seveda lahko tudi poskakujemo po prostoru. Za konec pa krokodil prosi, da z rokami na široko ploskamo in ponazarjamo njegova velika usta.

Osrednji del:

Knjiga otroke povabi, da pogledajo, potipajo in občutijo. Za začetek naj zarjovejo kot lev, nato pa še pobožajo leva. Sledi naloga naj lezejo kot žuželke, zatem pa potipajo dve različni žuželki, kakšni sta na otip. Na naslednji strani jih čaka slon, ki topota in jih vabi naj stopajo po stopinjah. Otroci se spremenijo še v kače, v knjigi pa s prsti sledijo gibanju kače. Na pred zadnji strani jih

knjiga vabi naj poskakujejo kot zajec v knjigi pa naj s prsti sledijo oblikam zajčjih poskokov. Na zadnji strani jih krokodil prosi naj zaploskajo, tako kot zapre velika usta.

Tako se nam v slikanici na vsaki strani predstavi otrok, ki pokaže, kako se vaja izvede, poleg otroka pa je naslikana žival katero predstavlja. Stran poleg otroka pa je namenjena čutnim zaznavam gibanja ali otipa živali.

Slika 11: Otroci ponazarjajo gibanje in oglašanje krokodila

Vir: Lasten

Zaključni del: Otroke povabim na živalsko pustolovščino v telovadnico, kjer jim pripravim gibalne naloge.

Gibalne naloge: bazen z žogicam, klančina pokrita z blazinami, tunel in različno veliki in visoki podstavki.

Evalvacija:

Otroci so se v prvem letu bivanja v vrtcu zelo navezali na medvedkovo hiško. Vedno komaj čakajo, da jo odpremo in pogledamo vsebino. Tokratno knjigo so vsi otroci videli prvič, zato je bila še toliko bolj skrivnostna.

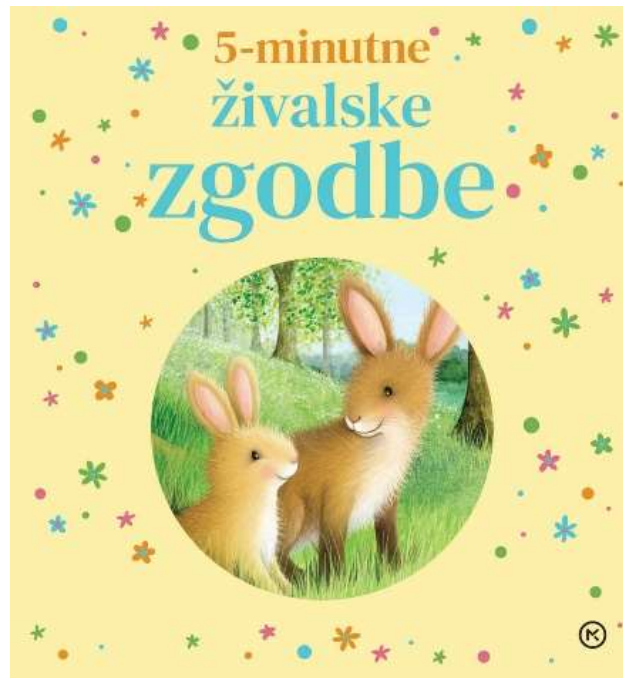
Opazila sem, da je otrokom zelo všeč način pripovedovanja zgodbe skupaj z gibanjem. Otroci so bolj motivirani, bolj nasmejani, zgovorni, pogumni tudi glasni. Ob dodanih gibalnih nalogah

so se sprostiti in se zelo trudili. Tako lahko povem, da smo zgodbico ponavljali več dni in otroci se je niso naveličali. Najbolj jih je navdušil krokodil z velikimi usti. En dan so se nam pridružili otroci iz starostne skupine 2-4 leta. Tako je bila dejavnost še bolj živahna, saj smo se za animacijo trudile 4 vzgojiteljice.

V telovadnici je bilo ogromno vriskanja, smeha in veselja. Otroci kar niso vedeli, kje naj se igrajo, saj jim je bila pripravljena gibalna dejavnost tako všeč. Prvič sem se odločila, da sem jim dala na voljo več različnih gibalnih postaj in bilo je super. Ves čas so bili v gibanju, nikjer ni bilo pretirane gneče ali konfliktov. Po koncu so bili vidno utrujeni, a zadovoljni.

Moje glavno opažanje je, da otroci veliko bolj sodelujejo pri obnovi zgodbe, ko vključim gibanje.

5-minutne živalske zgodbe (S. Linn)

Slika 12: S. Linn, 5- minutne živalske zgodbe

Vir: Internet

Dvigni uhlje, mali zajček

Namen: S pravljico želim otroke spodbuditi k poslušanju, opazovanju in aktivnemu sodelovanju s posnemanjem glasov in gibanjem.

- Cilja:
- Otrok sledi pripovedi vzgojiteljice in pozorno posluša.
- Otrok se trudi posnemati gibe in glasove.

Motivacija:

Otrokom pokažem lutko zajčka in jih vprašam, kako zajček gleda in posluša. Pogovarjamo se, zakaj imajo zajčki dolga ušesa in kaj z njimi počnejo. Nato jih povabim, da tudi sami dvignejo »uhljčke« z rokami in prisluhnejo, kaj slišijo v igralnici ali na igrišču. Na ta način otroke pripravim na poslušanje zgodbe.

Osrednji del: Z otroki sedimo na blazini in odprem knjigo. Na prvi strani zajček pokaže otrokom svojega starša in jih povabi, da skupaj z njim prisluhnejo in dobro opazujejo. Najprej otrokom ponazori pihanje vetra in šelestenje listja, kako pada z drevesa. Nato otroke povabi, da skupaj z njim pihajo in oponašajo zvoke, ter se gibljejo v vetru. Na naslednji strani otrokom pokaže ptičke v gnezdu ter golobici na veji. Povabi jih da skupaj poletijo in se oglašajo kot ptički in golobici. Nato jim pokaže travnik, kjer letajo čebelice, kako se pasejo krave in cvilež malih mišk. Najprej jih povabi, da skupaj poletijo kot čebele in oponašajo brenčanje. Nato sledi hoja po štirih, kjer otroci mukajo. Na koncu pa se oglašajo: »kvik, kvik«, kot male miške. Nato lutka zajček pokaže morsko obalo in otroke povabi, da skupaj ponazarjajo zvoke in gibe valov. Zatem jih vpraša, če je v bližini kakšna cerkev in skupaj oponašajo zvonjenje zvonov v zvoniku. Zajček dvigne uhlje in začuti veter. Otroci skupaj močno pihnejo »fuuu« ter mahajo z rokami po zraku. Nato zajček zasliši dež in še otroke povabi, da skupaj iz ust izvabijo zvok črke šššš. Nato jih spodbudi, da ponazorijo še nevihto z močnimi poskoki, ploski in glasovi »bum, tresk«. Ob koncu nevihte pa z zadnjimi kapljicami »tik, tik«. Nato jih zajček povabi k potoku kjer skupaj z njim skačejo ob potoku in se oglašajo »plusk in hopla hop«. Zajček jim nato v knjigi pokaže metulje in skupaj poletijo in se oglašajo »frrr, frrr«. Nato pa še oponašajo plahutanje pisanega perila, ki se suši na vrtu, pri tem se oglašajo »flap, flap«. Nato jim pokaže ilustracijo kjer je osem račk v potoku, najprej jih povabi, da jih skupaj preštejejo, nato pa da se gibljejo kot račke in se oglašajo: »ga, ga«. Čofotanje račk opazuje žaba, zato skupaj skačejo kot žaba in ragljajo. Ob koncu lutka zajček otrokom pokaže še ovčke, ki so utrujene zaspale na travniku, tudi otroke spodbudi, naj se uležejo na tla in blejajo. Nato jim pokaže mali sovici na drevesu in skupaj skovikajo. Čisto na koncu zajček otroke povabi naj se udobno namestijo in prisluhnejo svojemu dihanju in zaspajo kot mali zajček.

Opis knjige:

Zgodbica Dvigni uhlje, mali zajček pripoveduje o radovednem zajčku, ki otrokom pokaže, kako lepo je, če prisluhnemo naravi in njenim zvokom. Na začetku zajček skupaj s staršem posluša, kako piha veter in šelesti listje, ki pada z dreves. Ko dvigne uhlje, sliši še druge zvoke – pihanje vetra, šumenje, udarjanje dežnih kapljic in nevihto, ki se razlega s ploski in gromom. Na poti sreča ptice v gnezdu in golobico na veji ter jim prisluhne, kako se oglašajo. Zajček otrokom pokaže travnik, kjer brenčijo čebele, mukajo krave in cvilijo male miške. Ob vodi ga razveselijo račke, ki veselo čofotajo, ter žaba, ki reglja ob bregu. Na travniku opazi metulje, ki plahutajo, ter pisan kos perila, ki se suši na vrtu in se ziblje v vetru.

Zajček nas vodi tudi do morske obale, kjer lahko zaslišimo valove, ter do bližnje cerkve, kjer doni zvon. Ob koncu pa pride na travnik, kjer so ovčke že utrujene in počivajo, na drevesu pa

budno čuvata dve mali sovici. Zajček se ob vsem tem utruji, uleže na tla in otrokom pokaže, kako lahko skupaj prisluhnejo svojemu dihanju, se umirijo in zaspijo.

Zaključni del: Na koncu otroci zaspijo na tleh kot mali zajček. Ko prenehajo oponašati spanje zajčka, še vedno ostanejo na tleh. Otrokom prižgem glasbo za sproščanje in jih povabim k počitku. Med sproščanjem jim razdelim mehke igrače-živali ter odejice za igrače. Tako lahko mehko igračo pokrijejo in jo objamejo. Po sproščanju bodo otroci vstali in se družili z igračo.

Evalvacija:

Otroci so se lutke zajčka zelo razveselili, opažam da se otroci bolj sprostijo ob pripovedi lutke, predvsem tisti, ki so malo bolj zadržani. Zgodbico smo ponavljali celoten teden, otroci so bili vsak dan bolj zgovorni, nasmejani, glasni, aktivni in samozavestni. Vidim, da so pogumnejši tudi tisti otroci, ki se ne izpostavljajo. Moje mnenje je, da zato ker so v teh dneh zgodbico dobro spoznali, liki so jim blizu, gibe so že osvojili, glasove si upajo glasneje podati. Tako sem se zadnji dan ponovitve odločila, da je vsak otrok zajčku pomagal pokazati gibe in ponazoriti glasove. Otrokom je bila ideja zelo všeč, vse je potekalo zelo spontano, nasmevano z veliko pohval. Pri tej zgodbici sem se tudi odločila, da bomo v začetnem delu sedeli na stolih, opazila sem, da je za otroke, ki imajo malo več motoričnega nemira veliko lažje kot če sedijo na tleh, saj imajo tako malo bolj omejen prostor. Prav tako jim je bilo zelo zabavno vračanje na njihove stole. Pri zgodbici so bili otroci res zelo motivirani, pri logopedskih vajah, glasovi vedno niso bili najlažji. So se pa ob tem otroci zelo trudi, se tudi nasmejali in kazali drug drugemu, kako se oglašajo. Prvič sem izvedla obnovo daljše zgodbice z gibalnimi in zvokovnimi dodatki. Malo me je skrbelo, da se bodo otroci preveč sprostili in zgodba ne bo več vodilo. Ker nekateri otroci iz skupine pozornost nihajo in sem imela pomisleke, da se bodo začeli valjati po tleh, spakovati in s tem pozornostno preusmerjati še vrstnike. Za moj pomislek sem dobila idejo, da se otroci po vsaki strani knjige, ki si jo ogledamo in jo izvedemo usedejo nazaj na stol. Ta odločitev se je izkazala za pravilno. Čeprav so se otroci med zgodbico razživali in se glasno smejali, so se vedno vračali na stole in komaj čakali trenutek, ko so lahko izvedli novo gibalno vajo v povezavi z zvoki. Ker vsi zvoki niso bili enostavni so se otroci trudili s ponovitvami, da jim je uspelo privabljaliti zvoke oglašanja, predvsem golobice in sušenja perila. Zelo jih je navdušilo ponazarjanje nevihte in grmenja, ker so lahko glasno skakali ali topotali so res skušali pretiravati. Hkrati pa je bil to tudi razlog, da so v dejavnosti tako uživali, da si niso iskali druge zabave. Celotna aktivnost je delovala zelo povezovalno in sproščujoče. Opažam, da je lutka še vedno zelo zaželeno in priljubljena v skupini. Predvsem se mi zdi pomembna za otroke, ki se težje jezikovno izražajo in tako čutijo manjši pritisk. Tako so ob vsaki ponovitvi utrujeni legli na tla in se prepustili nežni glasbi. Ker smo letošnji projekt nadgradili s povezovanjem z različnimi področji. Smo ob koncu za sproščanje dodali naše mehke igrače za počitek, katerim smo okrasili odeje. Tako večina otrok svojo odejo prepozna po stvaritvi.

Zgodbica mi je dala nadaljnjo izhodišče za delo, moja želja je bila, da čim več dejavnosti izvedemo v naravi. Tako smo začeli v različnih okoljih poslušati in opazovati kot naš zajec. Všeč mi je, ker opažam, koliko več zvokov otroci prepoznajo v naravi od kar skoraj vsakodnevno izvedemo spontano, kratko dejavnost. Kdaj jo izvedemo, med hojo na sprehodu, kdaj takoj

pred vrtčevskimi vrati, kdaj pred preходом za pešče, večkrat v gozdu, na travniku, ob vodi in na igrišču.

V naslednji tednih bo zagotovo otrokom predstavila še kakšno logopedsko zgodbico, saj mi je bil vseč sproščen način spodbujanja govora, poslušanja in izražanja otrok.

Čudežna skleda medu (Ž. V. Doria)

Slika 13: Ž. V. Doria, Čudežna skleda medu

Vir: Internet

Namen:

Zgodbica otroke spodbuja radodarnosti, prijateljstvu. Ob knjigi otrok bogati svoje besedišče, predvsem o živalih in jeseni.

Cilj:

Otrok s pomočjo zgodbe, igre, gibanja in okušanja medu razvija besedišče, razume pomen deljenja in prijateljstva.

Motivacija:

V kotičku nas pričaka velika skleda medu in lesena žlica. Otrokom ponudim med, da ga povonjajo, pogledajo in poskusijo. Ker je v skupini deklica, ki ima alergijo, njej ponudim

javorjev sirup. Pogovorimo se o tem, da je med sladek in lepljiv, primerjamo ga drugimi okusi jeseni (sliva, kostanj, jabolko, buča).

Osrednji del:

Otrokom pokažem knjigo Čudežna skleda meda in jih povabim k poslušanju. Za začetek zgodbico preberem in jim sproti pokažem ilustracije. Nato zgodbo skupaj obnovimo in smo pozorni na vsako ilustracijo. Po obnovi otrokom zastavim nekaj vprašanj.

1. Čigava je bila skleda medu?
2. Kaj je imel medved v skledi?
3. Je medved že na začetku med delil s svojimi prijatelji ali ga je imel le zase?
4. Kako se je medved počutil, ko je bil sam, brez prijateljev?
5. Katerim živalim je medved ponudil med?
6. Kaj so živali naredile v zahvalo?
7. Kaj je medved naredil z darili?
8. Kaj bi imeli v loncu, če bi bil to vaš lonec?

Nato sledi gibalna obnova zgodbe. Otroci posnemajo gibe iz zgodbe in oglašanje živali –hojo po vseh štirih medveda, hojo po vseh štirih lisice, hojo v počepu za goske, hoja po vseh štirih za ježka in skakanje po vseh štirih za zajca ter plavanje kita. Ob gibanju in igri osvajajo novo besedišče iz zgodbe. Nato sledi igra s skledo medu, med v tem primeru nadomesti koruza.

Igra s skledo medu:

Pripravimo igro, kjer otroci "prinašajo med v skledo" ali delijo med medsebojno, kar spodbuja fino motoriko, koordinacijo in socialno sodelovanje ter hkrati povezuje besede in pojme iz zgodbe. Namesto meda smo uporabili koruzo. Koruzo bodo pred to dejavnostjo luščili iz storžev in tako krepili fino motoriko.

Opis knjige:

Zgodba prikazuje velikega medveda, ki ima čudežno skledo medu, ki se nikoli ne izprazni. Najprej medved, ne želi deliti meda s prijatelji. Vsak dan se z njim sladka, a tega nikoli ne zmanjka. Veliko dni je minilo, ko se je sam sladkal, nikomur ni pustil, da bi ga povonjal, kaj šele poskusil. Ker pa mu iz dneva v dan postaja bolj dolgčas, se odloči, da ga bo ponudil še drugim živalim. Tako se spoprijatelji z lisico, ježkom, gosko, zajčkom in velikim kitom. Vse živali so mu v zahvalo podarile darilo. Lisica mu je podarila košaro jesenskega kostanja. Zajec mu je izdelal ogrlico iz jesenskega listja. Ježek mu je podaril polno košaro sladkih, dišečih hrušk. Goska ga je razveselila s toplo jesensko jopico. Veliki kit pa mu je podaril ogrlico iz srebrnih biserov. Daril pa medved ni obdržal le zase, skupaj so pripravili piknik, kjer so si vsi oblekli tople jopice in se posladkali s hruškami, kostanjem in medom. Razen kit, ki pa je raje ostal v morju. Slikanica nas uči o radodarnosti, prijateljstvu in kaj se zgodi, če nekaj delimo.

Zaključni del:

Otroci se usedejo v krog in vprašam jih če bi si tudi oni želeli imeti zabavo takšno kot prijatelji v knjigi. Spodbudim jih, da skupaj načrtujemo, kaj potrebujemo za zabavo. Pri tem sledim idejam otrok in ne predlagam svojih idej.

Evalvacija:

Za uvod sem izbrala malo poseben lonec, katerega otroci v vrtcu še niso videli. Zato jih je zelo zanimalo, kaj se skriva v njem. Otrokom v štartu nisem povedala, kaj imam. Ker je bil lonec steklen, smo vsebino najprej opazovali in jih določili barvo. Otroci so rekli da je oranžne barve, nekaj otrok pa da je rumene barve. Nato je vsak otrok povonjal vsebino lonca. Deklica je povedala, da je to med, na njen odgovor sem odgovorila le:« mogoče«. Nato sem vzela leseno žlico in vsebino dvignila iz lonca ter jim pokazala, kako teče. Takrat so še štirje otroci rekli, da je to med. Nato je vsak otrok dobil žlico in zajel vsebino. Vsi otroci iz skupine so poskusili med in takrat jih je večina vztrajal pri pravem odgovoru. Med možnimi odgovori sta bila še marmelada, nevem, . Deklica, ki ima alergijo je dobila javorjev sirup, katerega ni poznala.

V glavnem delu sem otrokom pravljico najprej prebrala, otroci so sedeli na stolih. Ves čas je bila tišina in prijetna napetost. Nihče od otrok še ni poznal vsebine zgodbe, zaradi česar opažam, da so pri prvi predstavitvi zato toliko bolj tiho. Po mojem branju je sledila skupna obnova. Otroci so pri obnovi sodelovali predvsem pri poimenovanju živali in komentarjih o ilustracijah.

Pri ponovni obnovi so bila na vrsti moja vprašanja in njihovi odgovori. Na prvo vprašanje so vsi otroci odgovorili, da je bil to medved. Pri drugem vprašanju so prav tako znali povedati za med. Pri tem se je že vnela debata, kdo ima doma med, kje so pekli piškote iz medu in kdo jim ga da v čaj. Pri tretjem vprašanju vsi odgovori niso bili enotni, nekaj otrok je odgovorilo, da je medved že takoj delil med s svojimi prijatelji. Zato sem v knjigi poiskala strani z ilustracijami, kjer smo lahko videli, da se medved sam sladka. Ko sem jim zastavila četrto vprašanje, je bilo veliko otrok tiho. En otrok je rekel, da mu je bilo dolgčas, eden je rekel da je jokal. Nato smo skupaj poiskali odgovor, da mu je bilo zagotovo dolgčas, če je bil brez prijateljev, tako kot bi bilo dolgčas otrokom, če bi se vedno igrali sami. Pri naštevanju živali so bili zelo suvereni, le pri velikem kitu niso bili tako glasni. Na šesto in sedmo vprašanje so odgovorili zelo usklajeno. Pri zadnjem vprašanju so bili najprej zadržani, opogumila sem jih tako, da sem povedala, kaj bi imela najraje v loncu, rekla sem da jagode, ker jih zelo rada jem. Takrat pa so se otroci zelo opogumili, nekaj jih je ponovilo za menoj, nato pa so rekli še kokice, bombone, juho, cukrčke, ananas, čokolado, liziko, ob koncu je en otrok rekel da mravlje.

Naša zbranost je popustila, zato je bil čas, da smo stole umaknili in se začeli gibati. Ker je gibanje dela našega vsakdana. So bile gibalne naloge zanje zelo lahke, šele med igro sem se spomnila, da bi jih ponovno lahko motivirala z gibalno kocko, katero sem nato uporabila v naslednjih dneh pri ponovitvah. Opažam, da so otroci pri gibalni kocki, že veliko strpnejši, ker jo velikokrat uporabimo in vedo da bodo prišli na vrsto. Hkrati jim je veliko bolj zabavno poimenovanje živali in z večjim zanosom izvajajo aktivnost. Otroci, ki so pri obnavljanju zadržani, se pri stiku s kocko bolj sprostitjo, saj nimajo občutka, da so izpostavljeni. Pri tej

zgodbici je večina otrok že dopolnila tri leta, kar pomeni, da je moj izbor knjig lahko že bolj usmerjen v ilustracije in nekaj besedila in ni več potrebno, da so v ospredju zvočni ali taktilni elementi. Kar se tiče ponovitev, bi rekla, da je bila pri tej zgodbici bistvena razlika v tem, da so bili v prvem stiku zelo tiho, da so zbrano poslušali in uživali. Po nekaj dneh pa se je dinamika zelo spremenila, otroci pri zgodbici niso tiho, temveč ves čas komentirajo, med seboj več klepetajo, v obnovo vpletajo doživetja iz svojega domačega okolja. Kdaj imajo njihovi komentarji povezavo z zgodbico, kdaj pa so povsem druge teme. Po mojih opažanjih bolj kot je sproščeno vzdušje več je njihovega govora o kateri koli temi.

Finomotorično dejavnost sem dodala za sprostitev in spodbudo k krepitevi fine motorike. V skupini opažam, da imajo predvsem dečki težavo z držo pisala (barvic), kar večina deklic nima. Moje mnenje je, da je to zato ker deklice v prosti igri veliko več posegajo po risanju in igri z drobnejšimi predmeti. Dečki pa se v prosti igri poslužujejo konstruktorjev in vozil. Zato poskušam še več spodbude nameniti igri v gozdu z naravnimi materiali, gnetenju snovi, trganju, mečkanju in tokrat luščenju storžev in igri s koruzo. Igra je otroke navdušila bolj kot sem pričakovala, nekaterim je bilo luščenje zahtevnejše, a niso obupali tako kot pri kakšni drugi zadevi. Največja zabava pa je bila, ko imeli dovolj koruze, da so se z njo lahko tudi igrali, jo prenašali, sipali, vanjo zakopavali prste ...

Ker je bila dejavnost s koruzo tako interesantna, smo do zaključka prišli šele ob ponovitvi. Z idejami so me ponovno presenetili. Saj so rekli, da bodo imeli zabavo v gozdu tako kot živali. Tam so si iz trave in listja naredili torto, veliko so v zrak metali suho listje. Nekateri dečki so si zabavo naredili po svoje igrali so se, da žagajo drevesa, s pihalnikom pihajo listje, da sekajo drva, da se vozijo z motorjem po gozdu, palice so jim služile tudi kot pištole ter z njimi so risali ceste za traktorje.

Pod medvedovim dežnikom (Svetlana Makarovič)

Slika 14: S. Makarovič, Pod medvedovim dežnikom

Vir: Internet

Namen:

Otroci spoznavajo pomen prijateljstva, medsebojne pomoči, empatije, pomena delitve svojih stvari in ustvarjanja prijetnih odnosov.

Cilj:

Otroci ob pravljici spoznavajo, da je prijateljstvo zelo dragoceno. V pravljici otroci opazujejo in prepoznavajo različna čustva.

Motivacija:

Tokratno pravljico na začetku spoznamo ob ogledu lutkovne predstave. Skupaj s sodelavci pripravimo predstavo in jo zaigrali otrokom. Po predstavi sledi še medvedji ples.

Slika 15: Lutkovna predstava Pod medvedovim dežnikom

Vir: Lasten

Osrednji del:

Sedaj je na vrsti še pravljica. Otrokom jo preberem in jim prikazujem ilustracije. Pravljico berem tako, da je moj glas pri medvedu zelo prijazen, pri lisici pa se spreminja glede na njeno razpoloženje. Ob začetku je lisica deluje zelo stroga, važna in zlobna. Srnico, miško, zajčka in veverico prikažem upodobim z glasom, da so v stiski, da potrebujejo pomoč. Ko so živali skupaj pod dežnikom, jih prikažem zelo vesele. V drugem delu vse živali oponašam v veselem tonu, medtem ko lisico upodobim s pregnanim, hinavskim in čedalje bolj obupanim glasom, vključim vedno več stokanja.

Ob koncu branja skupaj pravljico še obnovimo. Nato pa jim zastavim nekaj vprašanj.

1. Kdo v pravljici je imel dežnik?
2. Kakšne barve sta bila dežnika?
3. Kakšna je bila lisica?
4. Kakšne so bile živali, ko jih je srečal medved?
5. Kdo je šel pod medvedov dežnik?
6. Kaj so delale živali pod dežnikom?
7. Zakaj se nihče ni želel igrati z lisico?
8. Zakaj so šel vse živali k medvedu na zabavo?
9. Katera žival vam je bila najbolj všeč?
10. Kaj bi lisica morala storiti, da bi se živali želele z njo igrati?

Opis knjige:

Pravljica govori o lisici in medvedu, ki se srečata v gozdu ko močno dežuje. Medved je do lisice zelo prijazen, lisica pa niti ne pozdravi. Nato medved sreča premočeno srnico in jo povabi pod svoj dežnik. Srnica se zahvali in mu poved, da je prosila že lisico pa je ni želela slišati. Nato sta medved in srnica srečala premočenega in premraženega zajčka, tudi njega sta povabila pod dežnik. Zajček se je zahvalil in povedal, da ga je lisica samo grdo pogledala. Nato so živali srečale premočeno veverico, katera je povedala, da je medved zelo ljubezniv in čisto nasprotje lisice. Na koncu so srečali še miško, ki je povedal, da jo je lisica napodila. Medved je vsakokrat poudaril, da kjer je prostor za eno, dve, tri ali štiri živali, je tudi za pet. Živali so pod dežnikom prepevale in se imele lepo, ko je posijalo sonce so se poslovile, medved pa jih je povabil, da naslednji dan pridejo k njemu na zabavo. Naslednji dan je bila nedelja in lisica je hodila na okrog vsa zdolgočasena. Vsaka žival, ki je prišla mimo jo je vprašala, če bi se z njo igrala, a vse živali so odgovorile, da se jim mudi na medvedovo zabavo. Zadnjo žival je srečala miško in prosila, naj ji vsaj ona dela družbo. Miška pa ji je odvrnila, da jo komaj prepozna, ko pa ima tako dolg nos. Lisica je tako legla na tla in celo popoldne pela žalosten pesmi in se dolgočasila, medtem ko so se prijatelji skupaj zabavali.

Zaključni del:

Z otroci izdelamo preproste lutke in dežnika iz kartona, nato jim jih pomagam prilepiti na palčke. Otroke povabim, da se skupaj igramo z lutkami v manjših skupinah.

Ponovitve: Naslednje dni pravljico otroci poslušajo pri jutranjem pogovoru ali pri počitku. En dan pa sem povabila še mlajše otroke iz sosednje skupine, skupaj smo se odpravili v gozdno igralnico, kjer sem otrokom ob ročnih lutkah na palčkah zaigrala predstavo. Nadaljevali pa smo z grajenjem velikega dežnika za vse živali. Dežnik smo razdelil na več delov, nato je bila naloga otrok, da vsak prostor dežnika napolnijo z materialom, ki ga najdejo v gozdu.

Po eni jutranji ponovitvi pravljice, sem otroke razdelila v tri skupine, vsaka skupina si je izbrala dve živali in en dežnik. Nato so na velik plakat risali živali in dogajanje v gozdu. Vsaki skupini se je pridružila ena vzgojiteljica in poslušala njihov pogovor ter komentarje.

Slika 16: Predstava Pod medvedovim dežnikom v gozdu

Vir: lasten

Slika 17: Dežnik za živali iz pravljice Pod medvedovim dežnikom

Vir: Lasten

Slika 18: Otroci rišejo svoje vtise iz pravljice

Vir: Lasten

Evalvacija:

Zadnjo knjigo smo obravnavali v mesecu septembru, velika večina otrok je že dopolnila 3 leta. Izbrana knjiga je otroke navdušila že s predstavo. Vanjo smo vključili glasbeno spremljavo in poznane pesmice. Otroci so bili zelo aktivni, komentirali so živali, ki so se pokazale na sceni. Z nami so prepevali vse pesmice. Tudi lisice so se usmili in z njo zapeli *Lisička je prav zvita zver*. Ker sem v predstavi igrala lik lisico, sem za povratne informacije prosila sodelavce.

Tako sem prvo pravo povratno informacijo dobila v igralnici, ko sem otroke prosila za mnenje o predstavi. Ker sem jih spraševala kot skupino, jih večina ni odgovorila. Izpostavili so se posamezni otroci in komentirali živali, ki so nastopale v predstavi. Ena deklica je povedala, da to knjigo pozna, da jo ima pri babici, zato je bila toliko bolj zadovoljna. Iz prvih povratnih odgovorov sem razbrala, da je predstava super za otroke, a da je ob koncu bistven pogovor in ponovitev vsebine. Zato sem naslednji dan otrokom pravljico najprej prebrala in se ponovno pogovarjala. Med branjem sem pazila, da so vsi otroci dobro videli ilustracije. Kot sem opazila pri predhodnih knjigah, je prvi stik s knjigo in ilustracijami za otroke veliko doživetje. Pri pripovedi sem se trudila spreminjati glasove živali in čim bolj doživeto brati. Otroci so pogledovali ilustracije in moj obraz, govorjenja skorajda ni bilo. Tako kot pri vseh prejšnjih

dejavnostih, se kdaj bolj drugič manj opazi otroke, ki imajo pozornostna nihanja. Zaradi njih mi je še toliko bolj pomembno preizkušati različne načine podajanja zgodbic. Pa ne le načine podajanja temveč se mi zdi zelo pomemben prostor za otroke. Za otroke, ki se težje osredotočijo in umirijo, menim, da je najbolje sedenja na stolu, da imajo omejen prostor in manj motilcev, če se jih drugi otroci ne dotikajo. Pri teh otrocih opazim, da je pomembna lega sedenja. Opažam, da je zanje boljše če sedijo direktno pred menoj ali pa ob sodelavki. Ker takrat je takšen otrok manj moteč za vrstnike in tudi zase.

Po prebrani zgodbici smo jo najprej skupaj obnovili. Zastavila sem jim različna vprašanja. Za dežnik so najprej povedali, da ga je imel medved, po nekaj trenutkih so omenili še lisico. Pri barvi dežnika, je en otrok rekel, da je imela lisica modrega, nato so za njim barvo ponovili še nekateri otroci. Tisti, ki so bili mnenja, da je bil rdeče barve, so to povedali malo tišje. Nato sem jim pokazala medveda z dežnikom in jih še enkrat vprašala, če menijo da je ta dežnik modre ali rdeče barve. Tokrat se je glasno slišala rdeča barva. Tretje vprašanje je bilo največji izziv. Moj odgovor sem imela v glavi in pričakovala sem, da bodo otroci odgovorili v mojem stilu, da je lisica neprijazna, hudobna, zvita, važna. Pa sem se motila, za lisico so rekli, da je bila rjava in malo bela. Tako sem ugotovila, da bom mogla vprašanje zastaviti nekoliko drugače. Zato sem vprašala, kako se je obnašala, do drugih živali v gozdu in bila je skorajda tišina. Zato sem vprašanje ponovila in jim rekla, da kakšna je bila lisica, če nobene mokre in premražene živali ni želela sprejeti pod svoj dežnik. Takrat je deklica rekla, da je bila slaba. Nato sem vprašanje navezala na naslednjega, da kakšne so bile pa živali, katere so srečale lisico in glavni odgovor je bil da mokre. Šele s podvprašanji so povedali da žalostne, prestrašene. Pri vprašanju, kdo je šel pod medvedov dežnik, so suvereno našteali vse živali. Pri vprašanju, zakaj se nihče ni želel igrati z lisico, so me prav tako presenetili z odgovorom. Pričakoval sem, da bodo rekli ker jih ni želela vzeti pod dežnik. A otroci so rekli, ker so vse živali odšle k medvedu. Zato sem šele pri naslednjem vprašanju dobila odgovor, zakaj so odšle k medvedu in niso ostale z lisico. Pri odgovoru, katera žival jim je bila najbolj všeč so otroci ponovno presenetili. Nekateri so rekli medved nekateri pa lisica, moje mnenje bi bilo, da lisice ne bo nihče izbral. Zadnje vprašanje je bilo nekoliko zahtevnejše in otroci najprej niso vedeli odgovora. Zato sem jih vprašala, kaj storimo, če nekoga udarimo, mu vzamemo igračo, če nekaj sestavljenega podremo. Otroci so odgovorili, da damo objem, nato se rekli da poljubček, povedali da vrnemo igračo, zadnji odgovor pa je bil, da rečemo oprost. Nato sem se ponovno navezala na lisico, povedla sem jim, da je tudi lisica storila napako in bi jo rada popravila. Tokrat pa so otroci našteali rešitve kakršne so pred tem našteali za svoje konflikte. Po pogovoru, so otroci dobili lutke na palčkah, nekatere so bile že izdelane, nekatere pa je bilo potrebno dokončati. Otrokom so bile lutke iz kartona zanimive in so se hitro začeli igrati, spet drugi so z njimi tudi hitro zaključili. Opazila sem, da je večina deklic dlje vztrajal pri igri kot večina dečkov. V naslednjih dneh smo izvedli ponovitve obnove zgodbice ter izvedla sem jim lutkovno predstavo v gozdu. Z nami v gozdu so bili tudi otroci starosten skupine 2-3. Otroci niso ves čas sledili predstavi, čeprav sem jo predstavila na kratko, vključila sem tudi pesmice. Otroci iz moje skupine pa so lepše sledili. Je pa bila ta izkušnja za njih nekaj manj vsakdanjega. Med predstavo so z rokami grabili zemljo, listke in vejice ter se igrali. Pri pesmicah so manj sodelovali kot v igralnici. Po predstavi je sledila dejavnost, kjer smo izdelali velik dežnik za vse živali iz gozda. Otroci so ob večji ali manjši pomoči razvrščali različne gozdne plodove oz predmet (palice, storže, mah, žire in listje). Otrokom je bila dejavnost všeč, med prinašanjem so pogledovali k lutkam in jih poimenovali.

Po gozdni izkušnji sem še vedno spodbujala igro z lutkami. Po moji gozdni predstavi se je opazil velik korak naprej, otroci so bolj sproščeno posegali po lutkah in slišati je bilo veliko mojih dobesednih besed iz predstave, kar me je razveselilo in nasmejalo. Kot je nadaljujemo s projektom Polžek gre v svet, našo knjigo širimo v vsa področja Kurikuluma. Tako sem poskrbela, da imajo vsi otroci dovolj različnih izkušenj in priložnosti, da osvojijo vsebino, se z njo poistovetijo in se ob tem dobro počutijo.

11 SKUPNI REZULTATI RAZISKAVE

Moja raziskava je pokazala, da imajo knjige, slikanice ali kartonke v prvem starostnem obdobju velik pomen za otrokov razvoj in vsakodnevno doživljanje. Otroci v starosti od 1 do 3,5 let so ob rednem stiku s knjigami razvili zanimanje za slikanice in postopno začeli kazati tudi samostojno pobudo, da bi jih prelistali, poimenovali podobe ali jih prinesli vzgojiteljici.

Izkazalo se je, da pogost stik s knjigo veliko pripomore k skrbnejšemu odnosu otrok do knjige. Opazilo se je, da so otroci vedno bolj pazljivo listali knjige, se na vsaki strani zadržali daljši čas, kot na začetku, jih previdneje odlagali na mizo, polico ali v zaboj ter da so jih veliko manj nenamerno poškodovali. Seveda so otroci v tem obdobju zrasli, postali samostojnejši, napredovali so v govoru in razvili so skrbnejši odnos do knjig in tudi drugih igráč. Verjamem, da je k temu veliko pripomogel zgled vzgojiteljic, dnevni stik s knjigami in odnos, ki smo ga skupaj gradili.

Vsebina knjige, katero je izbral vzgojitelj, se je pokazala kot ključni moment pri motivaciji otrok. Knjige z jasnimi, barvitimi ilustracijami živali, predmetov iz okolja in preprostimi izštevankami so otrokom ponudile priložnost za prepoznavanje in poimenovanje. Otroci so se zelo dobro odzivali na ponavljanja in ritmično besedilo. Otrokova radovednost se je najbolj prebudila ob tipankah, knjigah z zavihki in z zvočnimi dodatki. Ker sem otroke spremljala dobri dve leti, se je v tem času podaljšal interes za slikanice. Otroci so ob koncu lažje sledili knjigam brez zvočnih, taktilnih efektov ali zavihkov. Še vedno pa ima pomembno vlogo vsebina zgodbe, lutka in nazorne ilustracije.

Raziskava je pokazala, da otroci ob prvem stiku z novo slikanico pokažejo presenečenje, veselje, radovednost ali celo nelagodje. Ko pa je bila knjiga večkrat ponovljena, so začeli prevzemati vlogo soustvarjalcev: obnavljali so besedilo, sami posnemali zvoke živali, kazali na ilustracije in se vključili z gibanjem. To potrjuje, da ponovitve niso le navadno ponavljanje, ampak močno prispevajo k razumevanju in krepitvi govora. Pri vseh knjigah se je pokazala sprememba v dinamiki med prvim in vsakim naslednjim dnem. Otroci so večino knjig prvič videli, zato je bil vsak obrnjen list novo doživetje, ki jih je tako posrkalo, da niso imeli časa za govor. Z vsakim dnem, so bili samozavestnejši, zgovornejši, pogumnejši, upali so se izpostaviti, potipati, odkriti zavihke, pritisniti tipko. Bili so samozavestnejši pri odgovorih, saj so poznali vsebino zgodbe in ilustracije. Če so bile ilustracije razstavljene v igralnici, so se večkrat ustavljali ob njih, jih komentirali, kazali prijateljem in razlagali vsebino.

Vloga vzgojitelja oziroma pripovedovalca se je izkazala kot nepogrešljiva. Kadar je bila zgodba predstavljena z mimiko, spreminjanjem glasu, gibom ali ob pomoči lutke, je bila pozornost otrok daljša, njihova vključenost pa bolj intenzivna. Lutka je imela v raziskavi posebno moč: pri več otrocih je delovala kot posrednik, ki je zmanjšal zadržanost in spodbudil aktivno sodelovanje. Tako so otroci ob lutki pogosto odgovarjali na vprašanja, kazali na dele telesa, posnemali živali ali se vživeli v dogajanje. Tudi ob koncu raziskave so otroci veseli lutke ali drugih rekvizitov kot dodatkov.

11.1 Evalvacija raziskave

Izvedba raziskave je potrdila predpostavljeno, da knjiga v vrtcu ni le rekvizit za branje, ampak lahko postane bogat vir doživljanja, učenja in socialne izmenjave. Ker so bili otroci redno v stiku s knjigami, se je opazno okrepilo zanimanje. Vzporedno pa so otroci razvijali govor, razumevanje jezika, izražanje čustev in sposobnost poslušanja. Najboljši rezultat sem dobila takrat, ko sem pripovedi podprla z gibalnimi elementi, lutko in glasovi.

Na koncu ostaja dejstvo, da je raziskava omejena. Izvedena je bila le v eni vrtčevski skupini. Rezultati tako ne omogočajo širšega posploševanja na vse otroke iste starosti. Poleg tega se je pokazalo, da lahko na otrokovo sodelovanje vplivajo številni zunanji dejavniki, kot so počutje, razpoloženje, socialni odnosi v skupini, starost otrok in celo del dneva. Kljub temu pa so rezultati dovolj konsistentni, da potrjujejo velik pomen vzgojiteljeve ustvarjalne vloge pri približevanju knjige najmlajšim.

Slika 19: Deklici si pripovedujeta zgodbice

Vir: Lasten

11.2 Izvirni prispevek k praksi in teoriji

Moja raziskava se mi zdi izvirna, ker sem knjige obravnavala celostno. Knjiga mi ni služila le za branje, temveč za pripovedovanje in izhodišče za igro, čustveno doživetje in raziskovanje. Otroci niso imeli le vloge poslušalca, vedno so bili aktivni sodelujočenci, vključeni so bili v petje oz. pripevanje, posnemanje zvokov, gibanje po prostoru, tipanje, kazanje, pogovore in v obnovo vsebine.

Praktični primeri so pokazali, da je lutka lahko močan element pri interakciji med otrokom in knjigo. Lutka ni le rekvizit za delo, ampak je orodje, ki otroka spodbuja, da iz pasivne prevzame aktivno vlogo. Z raziskavo lahko potrdim, da redne ponovitve branja ali pripovedovanja ob knjigi, krepijo otrokovo samozavest in sposobnost govora. Z vsako izvedbo se krepi otrokova zbranost in motivacija za sodelovanje.

Raziskava v praksi vzgojitelja usmerja, kako naj knjigo v vrtcu vključuje na ustvarjalen način. Lahko si pomaga z lutko, gibanjem, zvoki, tipanjem, poslušanjem, opazovanjem, petjem, demonstracijo, razgovorom in govorom. Vse metode so enostavne, dostopne in zelo učinkovite v vrtčevskem okolju.

Raziskava v teoriji nudi razumevanje, da knjiga v prvi starostni skupini ni le literarno delo, ampak zelo kompleksno didaktično sredstvo, ki spodbuja čustveni razvoj, socialne veščine, ljubezen do branja in seveda govor.

Izsledki raziskave kažejo, da ima vzgojitelj zelo pomembno vlogo, da s svojim ustvarjalnim delom in načinom posredovanja vsebine, soustvarja otrokovo bralno izkušnjo in oblikuje temelje za razvoj bralne pismenosti.

12 SKLEP

Raziskava je pokazala, da imajo knjige že v prvi starostni skupini otroštvu ključen pomen za razvoj govora, socialnih spretnosti in čustvenega izražanja. Otroci, stari od 1 do 3,5 let, so ob rednem srečevanju s knjigami razvili večje zanimanje, pokazali samostojno pobudo za listanje in obnavljanje ter oblikovali pozitiven odnos do literature. Posebej se je potrdilo, da ponovitve slikanic krepijo otrokovo razumevanje in samozavest, saj z vsako novo obravnavo bolj aktivno sodelujejo.

Pomembno vlogo ima vzgojitelj, ki s svojim načinom pripovedovanja in uporabo lutk, gibanja, glasov ter čutnih spodbud knjigo spremeni v živ dogodek. Lutka se je izkazala kot most med otrokom in zgodbo, saj je spodbudila sodelovanje tudi pri otrocih, ki so sprva delovali zadržani.

Čeprav je bila raziskava izvedena le v eni vrtčevski skupini, je rezultat pri vseh izvedbah potrdil, da knjige v vrtcu niso le sredstvo za branje, ampak ima branje in pripovedovanje vpliv na vsa Kurikularna področja. Ko so otroci v stiku s knjigo je vedno poleg prostor za raziskovanje, izražanje, povezovanje in seveda igro.

Raziskava je izvirna zaradi celostne obravnave knjige v prvi starostni skupini v vrtcu, kjer je služila kot literatura, didaktično sredstvo in pripomoček za čustveni dogodek. Praktični primeri potrjujejo, da z rednim, ustvarjalnim in senzoričnim pristopom knjiga prevzame pomembno vlogo v otrokovem vsakdanu. Hkrati je stik s knjigo ključen za razvoj bralne pismenosti in ljubezni do literature. Verjame, da otroci, ki pridobijo pozitivne izkušnje ob stiku s knjigo tudi v nadaljnjih letih ne izgubijo stika s knjigami.

13 VIRI IN LITERATURA

1. Bednjički Rošer, B., & Haramija, D. (2024). *Spodbujanje trajnostnega razvoja ob upoštevanju gradnikov bralne pismenosti*. Pedagoška obzorja, 39(2), 381–394. <https://doi.org/10.18690/um.pef.2.2024.20>
2. Škerjanc, M. (2024). *Od malih nogic do pogumnih korakov v svet branja = From small feet to brave steps into the world of reading*. V *EDUvision 2024: 14. mednarodna konferenca: "Novi izzivi današnjega časa – priložnosti za vključevanje inovativnih rešitev v izobraževanje 21. stoletja"*, 28.–30. november 2024: zbornik prispevkov (str. 413–422). EDUvision. https://www.eduvision.si/Content/Docs/Zbornik_EDUvision_24_splet.pdf
3. **Marjanovič Umek, L., & Zupančič, M. (2003)**. *Psihologija otroka: razvoj v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete
4. Licardo, M., & Haramija, D. (2023). *Kako razvijati družinsko pismenost v predšolskem obdobju*. V: M. Licardo & D. Haramija (Urednici), **Zbornik prispevkov** (str. 45–58). [Založba].
5. Haramija, D., & Batič, M. (2013). *Slikanica: Besedilo, ilustracije in interakcija med njima*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
6. Niland, A. (2023). *Picture Books, Imagination and Play: Pathways to Positive Reading Identities for Young Children*. Education Sciences, 13, 511. <https://doi.org/10.3390/educsci13050511>
7. Škerjanc, M. (2024). *Od malih nogic do pogumnih korakov v svet branja*. EDUvision 2024: 14. mednarodna konferenca – Zbornik prispevkov, 413–422.
8. Berk, L., & Meyers, A. (2015). *Infants and children: Prenatal through middle childhood*. Boston, MA: Pearson.
9. Haramija, D. (2017). V objemu besed: Razvijanje družinske pismenosti. Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
10. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (2003). Vloga branja v otrokovem razvoju. V N. Bucik in sod. (ur.), *Beremo skupaj; priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
11. Trefalt, U. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
12. Pavliha, T. (2011). *Gibanje kot sredstvo izražanja in spoznavanja*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
13. Muhič, M., & Marinšek, M. (2002). *Pomen čutil pri učenju*.
14. Sarto, M. (2015). *Strategije motiviranja za branje*. Medvode: Malinc.
15. Grosman, P. (2003). *Vpliv branja na jezikovni razvoj otrok*.
16. Jamnik, M. (1994). *Branje in razvoj jezika pri otrocih*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
17. Jamnik, M. (2002). *Kdor bere ... Priročnik za učitelje razrednega pouka in slovenščine, knjižničarje in mentorje bralne značke*. Ljubljana: Educi.
18. Kesič Dimić, M. (2010). *Priporočnik o branju*. Ljubljana: Alba.
19. Guček, V. (2022). *Narava kot učno okolje*. *Educa. Pedagoška revija za predšolsko vzgojo in prvi triletji*, XXXI, str. 63.
20. Rajšp, M. (2022). *Še več gibanja prosim*. *Educa. Pedagoška revija za predšolsko vzgojo in prvi triletji*, XXXI, str. 127.

21. Kepic Mohar, A. (2021) Nevidna moč knjig: Branje in učenje v digitalni dobi. Ljubljana: Cankarjeva založba.
22. Starič, T. (2017). Jezikovna in knjižna vzgoja v vrtcu. Šolska knjižnica, letnik 26, številka 2, str. 45–51.
23. Breznikar, K. (2017). Knjiga – moja prijateljica. Didakta, letnik 26 i. e. 27, številka 195, str. 47–50.
24. Borota, M., Geršak, R., Korošec, P., & Majaron, M. (2006). *Uporaba lutk v predšolski vzgoji: Pedagoški vidiki in prakse*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
25. Volavc, N. (2017). *Igra z lutko in razvoj komunikacijskih spretnosti pri predšolskih otrocih*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
26. Skamlič, N. (2014). Od joka do prvih besed: priročnik za spodbujanje komunikacije, govora in jezika v prvem letu življenja. Radovljica: Didakta.
27. Bettelheim, B. (1999). Rabe čudežnega; o pomenu pravljic. Ljubljana: Studia Humanitatis
28. Kordigel Aberšek, M. in Jamnik, T. (1999). Književna vzgoja. Ljubljana: DZS.
29. Mlakar, I. (2011). Posredovanje »žive besede« na urah pravljic v splošni knjižnici. *Otrok in knjiga*, 38(82), 38-48.
30. Aldajani, N. F. (2016) on of the Effectiveness of Methods. Pridobljeno iz <https://eric.ed.gov/?id=ED573145>
31. Brvar, R. (2014) Z igro do učenja. Ljubljana: Založba Math, d.o.o. Center IRIS, Pridobljeno iz <https://www.zssm.si/zgodnja-obravnavava>.
32. Haramija, D. idr. (2017). Razvijanje družinske pismenosti V objemu besed. Maribor: Univerzitetna založba Univerze.
33. Kranjec, E., & Cugmas, Z. (2021). *Razvojne značilnosti otrok od rojstva do poznega otroštva*. V D. Haramija & S. Pulko (ur.), *Pogledi na slovenščino kot neprvi jezik v zgodnjem izobraževanju* (str. 71). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.
34. Marjanovič Umek, L., & Fekonja, U. (2019a). *Ocenjevanje govora otrok in teorije uma*. V L. Marjanovič Umek & M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija: Izbrane teme*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
35. Marjanovič Umek, L., & Fekonja, U. (2019b). *Zgodbe otrok: Razvoj in spodbujanje pripovedovanja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
36. Marjanovič Umek, L., & Fekonja, U. (2020a). *Govorni razvoj dojenčka in malčka*. V L. Marjanovič Umek & M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (2. dopolnjena in razširjena izd., 1. zvezek). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
37. Marjanovič Umek, L., & Fekonja, U. (2020b). *Razvoj govora v zgodnjem otroštvu*. V L. Marjanovič Umek & M. Zupančič (ur.), *Razvojna psihologija* (2. dopolnjena in razširjena izd., 2. zvezek). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
38. Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U., & Sočan, M. (2016). [Podatek uporabljen v besedilu; v: Marjanovič Umek & Fekonja, 2020a].
39. *Otrok in knjiga* : revija za vprašanja mladinske književnosti, književne vzgoje in s knjigo povezanih medijev. - ISSN 0351-5141 (Letn. 41, št. 89, 2014, str. 5-19) .
40. Bell, C., Bierstedt, L., Hu, T. A., Ogren, M., Reider, L. B., & LoBue, V. (2024). *Learning through language: The importance of emotion and mental state language for children's social and emotional learning*. Social and Emotional Learning: Research, Practice, and

Policy, 4, 100061. <https://doi.org/10.1016/j.sel.2024.100061>
Department of Psychology, Rutgers University, Newark, USA

41. Gath, M., McNeill, B., & Gillon, G. (2020). Preschoolers' screen time and reduced opportunities for quality interaction: Associations with language development and parent-child closeness. Child Well-Being Research Institute, University of Canterbury, 276 Antigua Street, Christchurch, New Zealand; School of Teacher Education, University of Canterbury, 20 Kirkwood Avenue, Christchurch, New Zealand.
42. Kropp, P. (2000). *Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje*. Tržič: Učila International.
43. Kurikulum za vrtce (2025). Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
44. **Bus, A. G., Takacs, Z. K., & Kegel, C. A. T. (2015).** *Affordances and limitations of electronic storybooks for young children's emergent literacy*. **Developmental Review**, **35**, 79–97. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2014.12.004>
45. Wildová, R. (2014). *Innovations in handwriting literacy development as psycho-didactic issue*. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, *114*, 816-825
46. Isbell, R., Sobol, J. Lindauer, L. in Lowrance, A. (2004). The effects of storytelling and story reading on the oral language complexity and story comprehension of young children. *Early Childhood Education Journal*, *32* (3), 157-163
47. **Piotrowski, J. T., & Krčmar, M. (2017).** *Reading with hotspots: Young children's responses to touchscreen stories*. *Computers in Human Behavior*, *70*, 328–334. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.01.018>
48. Courage, M. L., Bakhtiar, A., Fitzpatrick, C., Kenny, S., & Brandeau, K. (2015). Growing up multitasking: The costs and benefits for cognitive development. *Developmental Review*, *35*, 5–41.
49. Amaka, O. (2017). How Music Enhances Storytelling; Benefits and Uses. <https://www.lin-kedin.com/pulse/how-music-enhances-storytelling-benefits-uses-uzochukwuamaka--olukoya>
50. **Šefman, M. (2024).** Tipologija izvedbe ure pravljič v splošni knjižnici: Primer Mestne knjižnice Ljubljana. *Knjižnica: Revija za področje bibliotekarstva in informacijske znanosti*, *68*(4). Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Pridobljeno s <https://knjiznica.zbds-zveza.si/>